

Peatame eesti kooli lammutamise!

Tujuküllaseid
lihavõttepühi
kõigile
lugejatele!

Grete Varesest
sai Valga kesk-
erakondlaste uus
juht Lk 3

Kesknädal usut-
leb Võhma abilin-
napead Aare
Järvikut Lk 7

IRL püüab NO99
teatri kaudu taas
kord masse
hüpnoteerida
Lk 6

LOE lk 4-5

Foto: Ivari Vee

26. märtsil peeti Tallinnas Raua tänava 21. Koolis (pildil) neljas omavalitsusreform. Nagu osutas toimumiskoht, pühendus seekordne foorum haridusele, eelkõige aga haridusminister Tõnis Lukase kavandatud koolireformi hirmutavatele probleemidele.

Maakera pöördub itta

Nagu iga teine oluline sündmus, nii on ka majandusurutis sünnitanud terve rea linnalegende ja vandenõuteooriaid. Nii väidavad mitmed erineva ühiskondliku kaaluga analüütikud ja ühiskonnateadlased, et kriisi on esile kutsunud mingid varjatud klannid, kes maailma valitsevad. Mis minusse puutub, siis ei kaldu ma selliseid teooriaid just eriti tõsiselt võtma. Küll aga saab kindlasti väita, et mõned riigid võivad sellest keerulisest majandussituatsioonist, aga mõned mitte.

PRIIT KARUMAA

Kõigepealt oleks meil vaja vaadata, kuidas erinevad majandusmaailma suurtegi-
jad üritavad kriisi tõttu tekkinud keerukat situat-

siooni lahendada. Et piirata infohulka, peatuksin hetkel tõesti kõige olulisematel suurriikidel, kellehuvid on ka kõige rohkem kaalul. Kriisi tekkepõhjustel peatusin pikemalt oma eelmises artiklis „Oi, see

imehuvitav kriisiaeg!“ (Kn 04.03.2009). Praegu tahaksin rohkem keskenduda sellele, kuidas kriis võiks edasi areneda ja kuidas lahenduse leida.

USA: muutu või sure!

Kõigepealt vaatlekski, kuidas käib käsi Ameerika Ühendriikidel, keda õigustatult peetakse kriisi tekitajaks. Olgem ausad – USA seis ei ole kiita. Hetkel viibib ta sellises situatsioonis, kus peaaegu kõik, mida ta võib ette võtta, muudab olukorra ainult hullemaks. USA arendas kuni viimase ajani oma

finantspüramiidi, mille väljundiks oli USA lõpptarbija. Tarbimist õhutati vastutustundetu krediteerimise ja võlakirjade süsteemi abil. Lõppkokkuvõttes on see finantspüramiid tänaseks küll kokku kukkunud, kuid välisvõlgei ole kuhugi kadunud. Tegelikult võib USA võimalused kokku võtta nii: kas nõrgendada dollarit või klammerduda jõupoliitika külge, mis lõppeks kiire krahhiga? Ilmselt ka USA-s tajutakse neid variante, kuid ei arvestata nendega, sest ameeriklased on

harjunud ennast pidama superriigiks ja maailmanabaks. Katsed hoida dollar sama tugev kui siiani, kutsuks esile hirmsa deflatsiooni. See tähendaks üheaegselt nii sisetarbimise kokkuvarisemist, mille kutsus esile likviidsuse kahanemine, kui ka dollari kallinemisest tingitud välistarbimise kokkuvarisemist.

Loe veel lk 9

Juhtkiri

Vabadusele viinud valitsuse algusest möödub 20 aastat

ENN EESMAA

Riigikogu liige, Keskerakonna aseesimees

3. aprillil koguneb 20. aastapäeva tähistama Edgar Savisaare juhitud valitsus, kelle töö algas 30. märtsil 1990. See oli ajalooline valitsus, kelle käe all sai Eesti taas vabaks.

Praegu nii ohtrad meenutused Rahvarinde ja Eesti Komitee kunagistest erimeelsustest ja vähesest ühistevõimusest tõid meelde vaimuka sõnamängulise anekdoodi meile nii armsa oma raha – Eesti krooni – aeglasevõitu tuleku põhjustest. Küsimusele, miks kroon juba ükskord ometi ei tule, kõlas toona vastus: asi venib seetõttu, et kõik juhtpoliitikutahaks seda krooni ennekõike oma peas näha.

Ega paarikümne aastaga ole inimesed, eriti aga poliitikutud kuigipalju muutunud. Oma vaba Eesti riiki tahtsid ju kõik. Eesmärk oli ühine, ent strateegias, eriti aga taktikas ilmnes erinevus. Suur osa üldsusest pidas kahe esinduskogu kempemist pigem „lühikute“ ja „füüsiikute“ vaheliseks väitluseks ning lootis, et seda, kohati pingelist vastasseisu kolmas osapool meie kahjuks ära ei kasuta. Elasime ju tollal ikka alles Nõukogude Liidus.

Mäletan neid aegu hästi, sest töötasin „Aktuaalse kaamera“ peatoimetajana ning tegin korrespondendina agaralt kaastööd Soome MTV uudistele. Üldiselt oldi neis ringkondades arvamusel, et Rahvarinne läheneb oma eesmärgile reaalsematelt, pragmaatilistelt lähteaspektidelt. Eriti kahtlesid soome kolleegid Eesti Komitee võimalustes radikaalsetest, kuigi ideaalmaalmas õigetest nõudmistest lähtudes Eesti NSV-d Nõukogude Liidu haardest välja väidelda. Võidelda ei soovitud ju üksmeelselt keegi. Rahvarinde esindajad tunnetasid oma võimalusi, samas aga ka paljude eesmärkide otsekohese saavutamise võimatust realistlikumalt. Mõnigi tollastest Rahvarinde liidritest oli toonase reaalelu olulistel positsioonidel ning teadis mängeegleid kuni nüansipeensusteni.

Ära ei tohtinud ega võinudki unustada Ülemnõukogu olemasolu ja keerulist koosseisu. Suure ja ülla eesmärgi saavutamise tuhinas oli erakordselt tähtis enesele pidevalt ette kujutada, mismoodi suhtub toimuvasse rahvusvaheline üldsus, keda ülevoolavalt varustas teabematerjalidega Nõukogude Liidu propaganda-teenistus. See oli keeruline mäng, mis nõudis ühtaegu nii külma pead kui ka kuumat verd.

Oluline oli Eestis toimuvate protsessidele anda üldrahvalik tähendus ja toetus, mis oivaliselt õnnestus 1988. aasta aprillis Eesti Televisiooni otsesaaetes välja käidud Rahvarinde kui üldrahvaliku liikumise algatamise mõtte

abil. Juba järgmisel päeval jõudis Rahvarinde deklaratsioon Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomiteesse. Noorematele lugejatele tasub seda kindlasti meenutada, sest just täna Välisministeeriumina tuntud hoonest juhiti tollast Eestit tegelikult. Nõukogude relva- jõudude üksused ja julgeolekujõud valvasid, et see juhtimine oleks võimalik ja viljakas.

Teleuudised toetasid ja soosisid oma teemavalikus julgelt ja otsesõnu kõike seda, mis Eesti vabanemisele kaasa aitas. Tollal olid ETV uudised kallutatud, tänu jumalale. Õigemini küll tänu teleuudiste tegijatele, kes riskile ja ohule vaatamata väljendasid, näitasid ja kommenteerisid seda, mida rahvas meilt ootas.

Hiljem on välja tulnud, et KGB-s koostatud riigivastase tegevuse eest arreteerida kavatsute nimekirja eesotsas olid tollased Rahvarinde liidrid. Arveid taheti klaarida paljude teistegagi. Olgu siinkohal nimetatud vaid Arnold Rüütel, kes hiljem ise neid dokumente näha sai.

Küllap seetõttu oligi teleuudiste tegijail mõnikord raskusi esinejate leidmisega, sest otsepildis ja -helis oma mõtteid välja ütleva positsioon sai selgeks nii rahvale kui ka toonastele valitsejatele. Mitte kõik ei pürginud neil aegadel tegutsejate esiridadesse ja otsustasid pigem kõrvalt vaadata, kuidas asjad arenevad.

Eriti selgesti väljendus see Eestile alguses nii traagilisena tundunud, kuid tegelikult meile lausa uskumatult õnnelikuks ja vabanemisel otsustavaks kujunenud augustipäevi. Ometi ei teadnud neil päevil meist keegi, kes peale jääb. Edgar Savisaare ja ta mõttekaaslaste kohati lausa hulljulge tegutsemine oli rahva hulgas suureks kõneaineks. Loomulikult kajastas „Aktuaalne kaamera“ pidevalt ja kärbeteta ka Eesti Komitee ja Eesti Kongressi tegevust. Selle parimaks tõestuseks on eetris olnud teleuudiste arhiiv, mida nüüd tähtpäevade puhul on uuesti hea ja õpetlik üle vaadata. Tollase ja tänase poliitika ja meedia kõrvutamiseks.

Sellest kõigest on nüüd möödas vaid 20 aastat. Tundub, nagu oleks neid aastaid olnud tunduvalt rohkem. Ajaloos on tundeist siiski tähtsamad tulemused. Ja selle eest tuleks meil südamest tänada kõiki neid, kes toona tegid suuri tegusid ning Eesti vabade riikide hulka tagasi tõid.

nädala nupud

Tallinn jätkab teist elamuehitusprogrammi

Märtsis teatas Raepress, et veel sel kevadel jagab Tallinn välja ligi 200 üürikorterit. Teine elamuehitusprogramm käivitus eelmise aasta lõpul esimese 100 korteri väljajagamisega. Kevadsuueks valmivad järgmised kolm korterelamut kokku üheksast Lasnamäele Raadiku elamukvartalis kavandatud majast. Enamiku kortereist annab linn üürile teises elamuehitusprogrammis korteritaotlejaile. Taotle- da võivad noored pered ja linnale vajalikud töötajad, kelle elukoht rahvastikuregistris on Tallinn ning kelle omandis ei ole eluruumi Harju maakonnas. Taotluste vastuvõtmise, läbivaatamise ning valiku tegemisega on ametis linnaosade eluasemekomisjonid. Need komisjonid arvestavad taotleja seni- seid elamistingimusi, ülalpeetavate arvu, tööstaaži, isiku arvele võtmist jm sotsiaalseid aspekte. Täpsemat infot elamuehitusprogrammis korteriüürimise tingimuste kohta saab taotleja elukoha- järgsest linnaosavalitsusest, samuti Tallinna veebist.

17. märtsi linnavalitsuse istungil jaotati linnaosade eluasemekomisjonide vahel Raadiku elamu- kvartalis peagi valmivad 312 korterit. Kortereid eraldati eluasemekomisjonidele Kopli liinide elanike ümbermajutamiseks, eluruumi üürimist taotlevate arvele võetud isikute ja teises elamuehituspro- grammis eluruumi üürimise taotluse esitanud linnale vajalike töötajate ja noorte perede maju- tamiseks.

Mart Ummelas - Aasta Ajakirjanik 2009

18. märtsil toimunud Eesti Ajakirjanike Liidu kongressil selgus traditsiooniliselt Aasta Ajakirjanik. Kolleegide poolt antava aus- tusväärseima tsunftiauhinna sai sedakorda staažikas raadiohääli Mart Ummelas (sünd. 1953, pildil). Kolleegid Kesknädalast (muide, sajaprotsendiliselt Ajakirjanike Liidu liikmed!) õnnitlevad Marti ja soovivad head jätku konarisel ajakirjanikuteel!

Kurb on vaid see, et meie suured meediaväljaanded ei pidanud Eesti üht parimat raadioajakirjanikku ja tema austavat tiitlit isegi mitte mainimisväärseks – piinlik ja häbi! Kuigi saame aru, et tööandja käsk ja keeld on püha, on siiski naljakas, kuidas end süüdi- matult sõltumatuks tituleeriv meedia kardab kõike, mis on aus, hea ja professionaalne ning tuleb Eesti enda seest, mitte näiteks Rootsist või Norrast (kust tuleb eelkõige väljaandmiskapital). Või kardab meedia käsulaudu mõne valitsuspartei tagatoast, selle asemel et püstitä eestlaslikku vaimsust kanda, mida näiteks Mart oma pikal töömeeteel on üritanud? Elamisraha ja hirm töökohta pärast on kahtlemata inimlikud mõõtmed, mille järgi juhinduda, kuid ärgem siis tehkem nägusid, nagu oleks meil Eestis viljeldava ajakirjanduse puhul tegemist mingisuguse demokraatliku ja üdini ausa valvekoeraga. Kelle leiba sööd, selle laulu laulad. Kelle pihust terakesi võtad, selle pilli järgi tantsid. Kes meeldida tahab, peab roomama, jah üteldes ei peab mõtlema... See kõik on juba olnud siin pühal Maarjamaal.

Mart, Kesknädal vabandab Sinu ees ülejäänud meedia pärast! Keda Jumal karistab, seda ta ka armastab.

Vaba ühiskonna stipendiumikonkurss!

Tallinn kuulutas välja stipendiumikonkursi kodanikuühiskonna ühenduste aktivistidele ja üliõpi- lastele ning meedias töötavatele ajakirjanikele, kes on andnud oma panuse vaba ühiskonna arengusse. Taotlusi stipendiumi määramiseks võivad stipendiumikomisjonile esitada kodanikuühiskonna ühendused, kõrgkoolid ja meediaväljaanded. Juhul kui taotluse esitab stipendiaadikandidaat, tuleb lisada soovituskirja vähemalt ühelt kodanikuühiskonna ühenduselt, kõrgkoolilt või meediaväljaan- delt. Taotluses tuleb kirjeldada kandidaadi panust vaba ühiskonna arengusse – selleks võib olla aktiivne tegevus kodanikuühiskonna ühenduses, uurimistöö kirjutamine või asjakohase teema kajasta- mine meedias. **Stipendiumifondi suurus on 20 000 krooni.**

Taotluste esitamise tähtaeg on 7. aprill 2010. Taotlused märksõnaga „Vaba ühiskonna stipendiu- mikonkurss“ tuleb esitada Tallinna linnavalitsusse aadressil: Vabaduse väljak 7, 15199, Tallinn. Lisainfo: Henri Kaselo, Tallinna abilinnapea nõunik, tel: 640 4235, e-post: henri.kaselo@tallinnlv.ee

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Toimetus käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Peatoimetaja:

Urmi Reinde

urmi@kesknadal.ee

Poliitikatoimetaja:

Ivari Vee

ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik

indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim

tiit@kesknadal.ee

Simson: ööistung läks asja ette

Riigikogus toimus eelmisel nädalal opositsiooni ainuvõimaliku võitlusvahendina ööistung, kus Keskerakond, Rahvaliid ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond seisid vastu valitsusliitlaste Reformierakonna ja IRL-i kavale võtta kiirkorras vastu pensioniea pikendamise seadus.

Keskfraktsiooni esimehe Kadri Simsoni sõnul täitis opositsioon ööistungiga ühe eesmärgidest, sest pensioniea tõstmist 65. eluaastani kiirkorras ei seadustatud.

„Opositsiooni ühise pingutuse tulemusena langes pensioniea tõstmise lõpphääletus Riigikogu nädala päevakorrast välja. Eeldame,

et Ene Ergma ühe nädala jooksul teist korda Riigikogu kodu- ja töökorda ei riku ning teatab seekord täiendavast istungist kolm päeva ette, nagu nõuab seadus,“ kommenteeris Simson. Riigikogu liige Aivar Riisalu (KE) ütles, et väljaspool Riigikogu tavapärasest tööaega toimunud täiendava istungi kutsus kodu- ja töökorra seadust eirates kokku Riigikogu esimees Ene Ergma, mitte opositsioonierakonnad, nagu neid meedias süüdistati.

Opositsiooni võidetud aeg seaduse edasilükkamisel annab võimaluse põhjalikumaks avalikuks debatiks, mida Keskerakond kavatses aktiivselt kasutada. *KE pressiteadetest*

AMETIÜHINGUD PROTESTIVAD:

Pensioniea pikendamise vastu protestivad ka ametiühingud. 24. märtsil toetasid nende esindajad piketiga Riigikogu ees opositsioonierakondi. Ametiühingute Keskliidu juhatuse esimees Harri Taliga juhtimisel läbi viidud piketil osalejad leidsid, et ühiskonnas peab olema dialoog, mitte valitsuserakondade monoloog.

Foto: Ivari Vee

Noored juhivad Valgamaad

VALGAMAA UUS KESKJUHT: Keskerakonna Valgamaa piirkonna esimees Alar Nääme, kes lõpetas Tartu Ülikooli geenitehnoloogia erialal ja praegu töötab Valga aselinnapeana.

VALGA LINNA KESKJUHT: Keskerakonna Valga linna osakonna juht Grete Vares, kes õpib Valgamaa Kutseõppekeskuses kolmandal kursusel klienditeenindajaks. Tekst ja fotod: Heimar Lenk

Keskerakonna Valgamaa piirkonna aastakonverentsil valiti piirkonda juhtima Valga aselinnapea Alar Nääme (26) ja Valga linnaorganisatsiooni etteotsa sai Valgamaa Kutseõppekeskuse viimase kursuse õpilane Grete Vares (19).

Piirkonna esimehe kohale kandideeris ka Keskerakonna nais-teühenduse KENA kohalik liider Ülle Juht. Ta sai 44 ja Alar Nääme 71 häält. Piirkonna aseesimeesteks valiti Tõrva linnaapea Agu Kabrits ja Puka vallavolikogu liige Irja Sõnum.

Algas allkirjaaktsioon pensioniea tõstmise vastu

Keskerakond kogub pensioniea tõstmise vastu allkirju, sest valitsus peab esmajoonel tagama kõigile eestimaalastele hea ja kättesaadava arstiabi ning looma töökohti.

Erakonna aseesimees Kadri Simson ütles, et kui allkirju koguneb piisavalt, võtab erakond seda kui mandaati pöörata pensioniea tõst-

mine tagasi. Valitsuse sisendus, et pensioniea tõstmisele ei ole alternatiivi, pole õige. Keskerakond on seisukohal, et kõrgem pensioniiga eeldab ka kõrgemat eluiga. Valitsuskooalitsioon pole avalikkusele esitanud ühtegi kaalukat argumenti ega alternatiivi pensioniea tõstmiseks. Sotsiaalminister Hanno Pevkur pole suutnud olukorra paranda-

miseks välja töötada meetmeid, mis tõstaksid pensionäride elukvaliteeti ja pikendaksid tervena elatud aega. Pensioniea tõstmine suurendab töötute hulka veelgi, sest tööpuudus on kõrge just nende elanike hulgas, kes on vanemad kui 55 eluaastat. Pensioniea tõstmisega soovib valitsus täiendavalt raha kokku

hoida, sest töötutele tehtavad kulutused on väiksemad kui summad pensionide maksmiseks. *KE*

Allkirju saab anda kõigis Keskerakonna piirkondlikes büroodes ning Riigikogu Keskfraktsiooni saadikute vahendusel. Info Keskerakonna büroost tel 6 273 460.

Reformierakond loodab võimule jääda eurokampaniaga

Rahandusministeerium plaanib kulutada 11,6 miljonit krooni eurole üleminekut selgitava kampaania läbiviimiseks. Keskerakonna peasekretär Priit Toobal imestab: kas Eestis on tõesti inimesi, kes ei tea, mis euro on?

Toobali hinnangul ei pea nii lihtsa asja nagu rahavahetuse õpetamiseks kulutama üle kümne miljoni krooni maksumaksja raha. Ta arvab, et tegelikult soovitakse riigi rahakotist võtta raha Reformierakonna valimiskampaania korraldamiseks. Paneb imestama ka see, et miks korraldab kampaaniat Rahandusministeerium, mitte näiteks Eesti Pank?

„Kuigi mõlemat organisatsiooni juhivad reformierakondlased, siis mõistagi on asja juhtimine usaldada poliitilise ministri kätte Reformierakonnale kindlama peale väljamine,“ ütles Toobal. „Eesti Pank peaks siiski korraldama vähemalt näiliselt objektiivse ja

väärika kampaania.“ Toobali sõnul võib ka sel korral osutada kampaaniat läbi viiva konkursi võitjaks mõni Reformierakonnaga seotud agentuur. „Sellepärast asi ongi Reformierakonna ministee-

riumi korraldada antud. Usun, et kampaania tuleb kindlasti väga „erapooletu“ – millegipärast arvan, et selle kampaaniaga püütakse eurot rahvale „müüa“ nagu pesupulbrit ning keegi ei kavatsegi rääkida sellistel sisuliselt valusatel teemadel, nagu näiteks euroga tõenäoliselt kaasnevad hinnatõusud,“ lisas ta. Reformierakond armastab rääkida lasteaedadest. „See on

nende argument igas olukorras: mõelge, kui palju lasteaedu saaks selle raha eest ehitada või korda teha!“ märkis Toobal. Kui esimese asjana mindi eelarvekärbetega just lasteaedade kallale, väites, et raha pole, siis nüüd selgub, et riigil on miljoneid kroone üle, mida kulutada valitsuserakonna valimiskampaania toetamiseks.

„11,6 miljoni krooni eest, mida soovitakse nüüd parteipropagandaks ära raisata, saaks poole miljoni krooniga toetada enam kui kahtkümmet Eesti lasteaeda!“

„Huvitav on see masuaegne „säätupoliitika“, kus kõik sotsiaalsed tagatised, pensionid, palgad ja toetused omavalitsustele saavad kirvest, kuid Ansipi võimulpüsimise toetamiseks tehakse mida iganes. Ja tegijaks seesama Ligi, kes kõigilt teistelt nõuab ranget kokkuhoidu,“ ütles Toobal.

KE pressiteade, Kn

Kõva sõna!

Savisaar kohtus Hiina asepeaministriga

Kestab Tallinna linnapea Edgar Savisaare visiit Hiina Rahvavabariiki. Esmaspäeval kohtus ta Hiina Rahvavabariigi asepeaministri Zhang Dejiangiga, kes kureerib Hiina valitsuses majandusküsimusi.

Kohtumisel arutati kahe riigi ja nende pealinnade majandus- ja kultuurisuhteid, tutvustati vastastikku projekte, mida mõlemad pooled arendavad. Dejiang tuletas meelde Ningbo sadama ja Tallinna sadama ühisprojekti terminali ehitamiseks Muugale. Savisaar nentis, et paraku on see projekt pidurdunud, ning avaldas lootust, et ühine visioon ükskord ellu viiakse.

Räägiti ka Tallinna trammi projektist, mille realiseerimist koostöös Hiina firmadega Tallinn taotleb. Linnapea tutvustas Tallinna plaane seoses projekti Kultuuripealinn 2011 elluviimisega. Dejiang väljendas heameelt, et Tallinn on ka Hiina artistid selle projekti elluviimisele kaasanud. Kõneldi ka Tallinna osalemisest 2010. aasta Shanghai EXPO-l.

Hiina asepeaminister rõhutas, et Tallinn ja Peking on sõsarlinnad ning et Hiina valitsus toetab kõigiti mõlema linna häid suhteid. Linnapea tunnistas, et iga kord, kui ta Pekingisse lendab, tundub talle vahemaa Tallinna ja Pekingi vahel järjest lühenevat. Mõõda ei saadud ka kurbadest teemadest. Savisaar väljendas muret seoses raske õnnetusega Shanxi provintsi söekaevanduses, mille tagajärjel jäid paljud kaevurid maa alla lõksu. Asepeaminister oli õnnetuspaigalt äsja saanud ja vahendas juhtunu üksikasju. Linnapea kutsus Hiina kõrgeid esindajaid külastama Tallinna seoses Konfutsiuse Instituudi avamisega veel sel aastal. Linnapead saavad visiidi abilinnapea Taavi Aas, Kultuuripealinn SA Tallinn 2011 juhatuse liige Jaanus Mutli ja transportiameti juhataja Andres Harjo. Kohtumisest võttis osa Eesti suursaadik Hiinas Andres Unga. *Raepress*

Terane mõte

„Kui Kesknädala viisil meediat mõõta, siis saame teada, et kogu ringhäälingus on kõige rohkem esil Keskerakond – ükski teine parteilane ei saa nii palju parimat tele-eetriaega ja vaatajaid kui keskerakondlane Peeter Vösa. Milline väljaanne tasakaalustab propagandalehte?“

Eesti Rahvusringhäälingu Nõukogu esimees ANDRES JÕESAAR, „Analüüsida tuleb teravik, mitte detaile“, Sirp 26.03

Aivar Riisalu Tallinna kesklinnas

**Esmaspäeval,
5. aprillil kell 16.00**
(Raua tn 1, KE Tallinna
Kesklinna büroos)
kohtumine
Riigikogu liikme
Aivar Riisaluga.

Helle Kalda Tartus

**Reedel, 9. aprillil
kell 14 -16**
võtab huvilisi vastu
(Keskerakonna büroos
Ülikooli 12) Riigikogu liige
ja Eesti Üürnike Liidu
esimees
Helle Kalda.
Eelregistreerimine
tel 55 682 756.

**Reedel, 9. aprillil
kell 16.00**
kohtub Helle Kalda
samastartlastega

**Laupäeval,
10. aprillil
kell 11.00**
Tartus
Kirjandusmuuseumi
saalis
(Vanemuise 42)
korteriuhistute ja
korteriomanike ümarlaud.
**Kõik huvilised
on oodatud!**

Jõgeval kohtub rahvaga Raul Rääsk

**Laupäeval, 3. aprillil
kell 10 -14**
kohtub valijatega
**Keskerakonna
Jõgevamaa piirkonna
büroos**
(Suur tn 14, Jõgeva)
KE Tabivere osakonna
esimees,
Tabivere vallavolikogu liige
Raul Rääsk

Omavalitsusfoorum muretses hariduse pärast

IVARI VEE
ivari@kesknadal.ee

Algus esiküljel

Eldan, et kõik tallinlased ja ka teised eestimaalased, teavad Tallinna 21. Kooli. Kahjuks räägitakse sellest ühest parimate traditsioonide ja tegevustulemustega õppeasutusest viimasel ajal enamasti seoses asjaoluga, et koolimaja renoveerimiseks kulutati pretseeditud summa – 100 miljonit krooni.

Mis selles ikka niiväga ära ei olnud, oli ju 2000. aastate algus – majandus kasvas kui pärimi peal ja riigiraha laristamine oli vägagi moes. Tasub vaid meenutada, kui võrd palju raha maeti paekivvi (ja loomulikult ka mõningate tegelaste taskusse) Kumu ehitusel. Uhke kunstitempli ehitamine maksis minu mäletamist mööda proua Signe Kivile ministriportfelli, 21. Kooli renoveerimine röövis töökoha paarilt haridusameti ametnikult. Reaalselt vastutanud pole aga selliste küllalt avameelsete varguste eest vist keegi, kui mitte arvestada suhteliselt tagasihoidlikku „sulgede katkumist“ mõnel „rööpaseadjal“.

Eesti lihtsalt on selline koht, kus peaaegu kõik ametnikud, ärimed ja poliitikud on omavahel kas sugulased või koolivennad, ning kui hakata ühest kohast harutama, võib see välja viia pagan teab kuhu.

See selleks! Mis puutub Tallinna 21. Kooli hoonesse, siis peab tänane Tallinna linnavalitsus hakkama selle, praktiliselt kuldse koolimaja remonti finantseerima, ja juba lähiajal. Sellele vihjas ka linnapea Edgar Savisaar, osutades läbisadamise jälgedele aula laes ja seintel.

Savisaar: valitsusel “geniaalne” retoorika

Savisaar oli seisukohal, et valitsuse kavandatav haridusreform on läbimõtlemtu ja ennatlik ning võib meie haridussüsteemi, mis täna veel küllalt hästi töötab, lõplikult ära lõhkuda. (Savisaare kõnet vaata pikemalt kõrvallahelküljel!)

Reps: alustada tuleb katusest, mitte vundamendist

Riigikogu liige ja endine haridusminister Mailis Reps (Keskerakond) tõi välja terve rea Lukase haridusreformi nõrku kohti ning ütles, et enne millegi reformimist on tarvis tegelda tõeliste probleemidega. Selleks olevalt aga Eestis eel-

kõige õpilaste suur koolist väljalangevus.

Veel tegi Repsile muret haridusministeeriumi plaan koole erastada. Repsi sõnul kumab sellest läbi kellegi kindel soov nende tehingute pealt korralikult teenida ning panna haridusvankri vedamisega seotud kulutused edaspidi eelkõige lapsevanemate kanda.

Kokser: kihistumine suureneb ka koolis

Keila linnavolikogu liige Ago Kokser (KE) rääkis paar aastat tagasi erastatud Keila gümnaasiumi näite varal, kuidas asi reaalselt toimub.

Otseselt õppemaksu nagu ei ole, kuid nagu on kah! Ja kõige toredam olevalt see, et erastamine oleks justkui nagu lapsevanemate endi initsiatiiv...

Tänu niisugusele olukorrale süveneb aga õpilaskonna kihistatus – nähtus, mis on peaaegu kõigi esinejate sõnul üks peamisi muretekitajaid. Tallinna linnavolikogu aseesimees Katrin Saks (SDE) polnud just päris üheselt põhikoolide ja gümnaasiumide lahutamise plaanide vastu. Samas ütles ta, et kõike tuleb teha mõistlikult. Eelkõige oli Saks veendunud, et hariduse parandamisega tuleb alustada alusharidusest, mitte koolide sulgemisest.

Sadam ja Varik: omavalitsustel nutune olukord

Nii Suure-Jaani gümnaasiumi direktor Peeter Sadam kui ka Tähtvere vallavalitsuse arendusosakonna juhataja Jüri Varik rääkisid eelkõige omavalitsuste pidevalt suurenevast koormisest. Sadama sõnul pidavat valitsuse rahastamismudeli järgi lisanduma alates 2015. aastast omavalitsustele täiendavaid kulusi 1,5 miljonit krooni kooli kohta.

Varik lisas, et kuigi riigivalitsuse retoorika on viimasel ajal seotud vaid euro tulekuga ning lootusega, et koos euroga tulevat meile kohe hirmus kogus välisinvestoreid, polevat me välisinvestorite tulekuks valmis. See olevalt seotud just meie haridustaseme pideva langetamisega. Uue koolireformi läbi kannataks tase veelgi. Vaja aga on kompetentsuse suurendamist meie ühiskonnas, ütles Varik.

Ühes olid kõik sõnavõtjad ühel meelel: gümnaasiumiharidus ei ole ainult selleks et kõrgkooli edasi minna, mis aga on Lukase peamine argument.

Seppik: surm enne pensionit

Foorumipäeva viimase ettekande pidas Riigikogu liige Ain Seppik, kes rääkis valitsuse plaanist, mis on Eesti ühiskonnas viimastel päevadel kõige enam kõneainet andnud, – pensioniea tõstmisest.

Tuletame meelde: valitsus plaanib aastail 1953–1960 sündinud inimesed pensionile saata veel 63-aastaselt, alates

1961. aastast sündinud aga 65-aastaselt, kusjuures naistel ja meestel vahet ei tehta (nähtavasti selleks, et oleks sooline võrdõiguslikkus!).

Muide, Seppiku sõnul olevalt sellele probleemile (justkui surevald mehed naistest varem ja et suurem osa neist ei elavatki niikaua, et pensionile minna) lahenduse välja pakkunud Jürgen Ligi: naised võiksid meestega ühel ajal ära surra. Ei tea, kuidas küll valitsus kavatses seda „novaatorlust“ ellu viima hakata? Igatahes

kohe näha, et Ligi on hea finantsist. Ega's meil ükskõik keda kah ikka rahandusministriks panda! Uude pensioniseadusesse tahab valitsus jätta ka salakäigud, et hiljem oleks võimalik lihtkorras vanusepiiri veelgi kaugemale nihutada.

Foorum võttis vastu avaldused hariduse ja pensionit kohta

Omavalitsusfoorumile kogunenud inimesed üle Eesti võtsid vastu kaks avaldust.

Otsustati üheskoos vastu seista valitsuse plaanile koole sulgeda ning gümnaasiumid põhikoolidest lahutada.

Samuti otsustas foorum olla vastu pensioniea tõstmisele, sest ei saa pidada võimalikuks tõsta pensioniiga ajal, mil Eesti inimeste keskmine eluiga on Euroopa madalaim.

**Foorumil vastuvõetud
avaldusi loe
www.kesknadal.ee**

MURES TULEVIKU PÄRAST:
Suure-Jaani gümnaasiumi direktor Peeter Sadam.

KAS SURM ENNE PENSIONIT? Päevakajalise küsimuse esitas Ain Saks.

TALITAGEM MÕISTLIKULT! Tallinna Linnavolikogu aseesimees Katrin Saks (SDE).

FOORUMIT JUHTISID OMAVALITSUSLIIDRID:
Neljandat omavalitsusfoorumit juhtisid Tallinna linnavolikogu esimees Toomas Vitsut (KE, paremal) ja Rakvere linnapea Rannar Vassiljev (SDE).

MÕRU TÕÕVILI: Mõni aasta tagasi ligi 100 miljoni eest renoveeritud ilus koolimaja laguneb.

HUVI HARIDUSE TULEVIKU VASTU: Omavalitsusfoorumile oli tulnud inimesi üle Eesti. Esiplaanil vestleb Keskerakonna peasekretär Priit Toobal Tallinna Kesklinna linnaosa vanema Aini Härmiga. Fotod: Ivari Vee

Tõnis Lukas koligu Tallinna tagasi!

Edgar Savisaare kõnest IV omavalitsusfoorumil 26. märtsil Tallinna 21. Koolis

Kõnelen teile kahest valikust meie väikese Eestimaa paljukannatanud haridusmaastikul. Üks valik on see, mille on valinud valitsuskalitsioon, ja seda veab haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas. Teine valik on see, mida pakub Keskerakond.

See teine

toetub kahe jalaga Eesti traditsioonilisele pedagoogikale, oma tublidele koolijuhitidele, õpetajatele ja õpilastele, kelle teadmisi meil pole põhjust ka Euroopa tasandil häbeneda. Pigem vastupidi – hoopis ameeriklased võiksid meist eeskujuna võtta, mitte meie neist. Kus on ameeriklaste indiaanikeelsed koolid? Meil on ju oma eestikeelsed olemas!? Paaril viimasel aastal viljeleb ametlik hariduspoliitika halvast mõttes ameerikaniseerumist. Meie partnerriigil USA-l on kuhjaga pakkuda heas mõttes ameerikaniseerumise näiteid, kuid kahjuks ei ole need head näited rahvahariduse vallast. Ma ei pruukinud sõna *paljukannatanud* ülekantud tähenduses, vaid otseselt. Kas pean meenutama aega, mil Paul-Eerik Rummo haridusministri ajal loobuti klassijuhataja töötasustamisest? Põhjus oli tollal hästi mitšurilik: õige eesti õpetaja juhatab klassi mitte raha, vaid südametunnistuse sunnil. Kas ei meenuta see teile praegust Põhja-Koread?

Mäletan

sellest ajast Peeter Kreitzbergi ja Lauri Leesi artikleid ja väljütlemisi. Mehed panid igast ruuporist aasta-poolteist, enne kui klassijuhatajate eest jälle õpetajatele raha maksta hakati. Lauri Leesi rääkis ühes loos oma soovunelmast „Klassijuhatajale – koristaja palk!“. Kas staažika õpetaja unelm on täitunud nüüd, mil ka teine iseseisvus on kestnud ligi 20 aastat ja mil euro koputab uksele? Kui palju saab siis eesti õpetaja palka klassijuhatajate eest praegu? Vastan: mõnes koolis veerand koristajapalgast, teises kolmandiku, väga harva poole koristajapalgast, aga koristaja täispalka ei saa klassijuhatajad küll mitte üheski koolis (ma ei kõnele siin üksikutest erakoolidest).

Kas teile meenub

Toivo Maimetsa epohh meie hariduselus? Kas mäletate kasvõi üht nädalat, mil too ülienergiline minister poleks mingi reformiga lagedale tulnud? Kas teile tuleb meelde, kuidas 600 miljonit krooni kanditi seaduslikult Riigi Kinnisvara AS-le lihtsal põhjusel, et seda soovitas palavalt Rein Kilik, kelle pedagoogilise nõuandeid avaldas meie *erapooletu* press. Kas teile meenub Toivo Maimetsa pöörane projekt *21. Sajandi Kooli*? See oli aeg, mil Indrek Raudne ja veel mõni verinoor poliitik tahtsid pooled Eesti õpetajad koondada, sest meie koefitsient ei vastavat Taani või Norra koefitsiendile. Olen alati pidanud eesti õpeta-

jat *grosso modo* heaks ja tubliks. Minu pedagoogiline kredo põhinebki sellel. Inimene, kes sandikopikate eest on nõus nii paljude ninatarkade lapsi õpetama, ei saagi olla halb. Just seetõttu peab ühiskond õpetaja pjedestaalile tõstma. Riigi kultuursust mõdetaksegi selle järgi, kuidas ta hindab oma heategijate – õpetajate, politseinike, tuletõrjujate, meditsiiniõdede tööd.

Toivo Maimetsa

kredo põhines Res Publica üldtuntud seisukohal: hästi tuleb tasustada üksnes häid õpetajaid. Aga 1. septembril peab iga koolijuhataja klassi ette saatma, olgu nad saledad, tusedad, noored, keskeas või vanemad. Ja kui halvad need meie õpetajad siis ikka on? Ja miks need Res Publica poisid oma põhimõtet üksnes õpetajate peal ellu rakendada soovivad? Kas pole sama ka ministrite ja kantsleritega? Saagu siis täispalka üksnes head ministrid ja kantslerid, halvad saagu kolmandiku. Ja kui paljud parlamendisaadikud oma palga väärilised on?

Aga mis on

Toivo Maimetsa *21. Sajandi Kooli* projektist saanud? Oli see nüüd Tõnis Lukas ise või hoopis tema parem käsi Kalle Küttis, aga kuskilt on mulle kõrvu jäänud, et majandussurutisel olevat Eesti tingimustes see hea külg, et kunagi niru palga pärast koolist lahkunud pedagoogid tulevad nüüd, mil nad mujal sulle sappa saanud, kooli tagasi. Selline positiivne noot käis kõnelejal kaasas tõdemusega, et Läänemaal olevat praegu järele jäänud ainult üks „õigete paberitega“ füüsikaõpetaja. Kõneleja lootis, et tööpuudus paneb pedagoogilisel maastikul asjad paika, õpetatud rahvast tuleb kooli juurde, asi võtab jumet ja meie hariduselu võib julgelt reformida.

Püha müristus!

Majanduskriisil on midki häid omodusi. Kes see oli, kes arvas aasta-poolteist tagasi, et töö kaotamine on laste kasvatamise seisukohalt teretulnud? Et jääb rohkem aega lastega koos olla, neid koduste ülesannete lahendamisel abistada, neid kurnalt teelt ära hoida. Mõlemad mõttesähvatused võiks liigitada geniaalsete hulka, kui ligilähedaselt sama mõttegaleks juba ammuvälja tulnud vahva sõdur Švejki: „Sõda on juba sellepärast hea ning vajalik, et väga paljude ausate ja korralike inimestega koos hukkuvad ka mõned kaabakad.“ Kui „reeturitest“ õpetajate mõtet edasi arendada, tuleks järeldada, et õpetajate põgenemine koolist või, õigemini, – soov

õpetajaametit enam mitte pidada (kuid ka soov õpetajaks üldse mitte hakata) oli tingitud meie hoogsast majandustõusust! Kuid mis siis saab, kui majandus jälle tõusma hakkab? Kes garanteerib, et õpetajad panka, hotelli või laevale jälle plehku ei pane? Või ongi Eesti Vabariigi kirjutamata seaduseks, et majandustõus tingib pedagoogilise kaadri pudenemise, ja vastupidi?

Kas kool

saabki mujalt koondatud „endisi pedagooge“ avasüli tagasi võtta? Ülejooksikuks sünnitakse, mitte ei hakata. Ega siis pangad jm kompaniid koondama kipu. Koondatakse ikka keskmised, kes nüüd end kooli pakkuma tulevad. Arvata, et tööpuudus terve armee õpetajaid kooli tagasi toob, on minu arust ääretult naiivne. Kes

Kui suur on sinu ametnike-armee Tartus? On neid vähem või rohkem kui Tallinna-päevil? Me teame, et neid on rohkem. Niisiis, kui kasu pole, kas ei peaks ministeeriumi Tallinna tagasi tooma?

Laine Jänes rääkis paari kuu eest, mil Lukas ka kultuuriministeeriumi Tartusse üle tuua tahtis, et Lukas olevat taas kolimislainel. Tulgu ise Tallinna, ärgu meelitagu teisi Tartusse! Läänud kevadel tahtis ühes Tallinna kesklinna koolis kahe lõpuklassi peale õpetajaks saada vaid üks neiu, kuid tingimuseks, et tema laste isa on kõrgepalgaline, ja lisas: jurist või kõrge ametnik, noh, äärmisel juhul diplomaat. Kas saab paremini asju paika panna? Seesuguse killu eest annaksin tublile neiu presidendile aastapremia. Milleks üldse tehakse selles vallas küsitlusi, teste, statistikat? Milleks Lukase

pole ju suurt midagi järele, kui gümnaasiumide poolitamisest on loobutud, uued õppekavad aga ministri määrusega juba käiku läinud!? Või on siin peidus hoopis midagi muud? Miks ma seda küsin – märtsi algul lugesime igast lehest ja kuulsime-nägime igalt kanalilt, et Viljandisse tuleb puhas gümnaasium ning et see on riigikool. Huvitav, miks Küttis sellist kooli siis ei teinud, kui ta Viljandi maavalitsust juhtis? Kas praegu saab raha riigikassast kergemini kätte?!

Meie meediat

jooksis läbi järjekordne teade: Tartus on kavas rajada kaks puhas gümnaasiumi, mõlemad riigi ülalpidamisel. Linnapea fakti ei kinnitanud ega eitanud. Ta vastas tele-reporterile lakooniliselt: „Miski pole veel otsustatud.“ Siit küsimus: kas põhikooli ja

hanisaatori tunnistuse, kes puusepa või pagari ameti-järgu...

Mäletate, kuis kadusid maa-koolid ja kuis nad iseseisvumise algul taas sündisid? Nüüd on Lukas tõsiselt meie maa-koolide likvideerimise käsile võtnud. Kas minul sobib teile siin selgitada, mida selline ettevõtmine Eesti maaelule tähendab?

Keskerakond ei saa opositsioonis Lukase kõiki ettevõtmisi peatada ega tema tuhinat vähendada. Meie valik erineb kardinaalselt Lukase valikust. Meie taotlus on väiksemad koolid, väiksemad klassid. Nii ei kao elu meie küladest, meie väikelinnadest, nii ei anna surmavat lööki vene koolidele, vaid ootame nende sulandumist haridusruumi valutumat, loomulikumat.

See kõik on võimalik, kui lakame võrdlemast meie hariduselu Soome või Norraga. Miks võrrelda võrreldamatut? Siis peaksime meegi oma eelarvest 8% haridusele kulutama. Kulutame, ja hakkame siis võrdlema!

Kas Keskerakond soovib hariduskulutusi kohe 3% tõsta? Milleks kohe 3%? Tõstame alguses kasvõi 0,3% üksnes pedagoogilise kaadri ettevalmistamiseks ülikoolides, järgmisel aastal 0,3% õpetajate palkadeks jne. Nii saabki ajapikku 5 protsendit 6, ja mõne aasta pärast 7.

Opositsioonis

saab Keskerakond üksnes pidurdada mammutkoolide kiiret tekkimist. Kuid me peame mõjutama ühiskondlikku arvamust. Me peame kordama üht ja sama: ei tohi hävitada nn eliitkoole, vaid peame neid juurde looma – Lasnamäele, Mustamäele jm.

Selleks on vaja õpetajate pealekasvu. Tuleb reformida mitte põhi- ja keskkooli, vaid hoopis ülikooli. Esmalt tuleb koolitada tarku ja laia silmaringiga pedagooge. On tähtis, et targad ja andekad pedagoogid satuksid mitte ainult kooli, vaid ka ministeeriumisse.

Üks tähtis asi veel – ministeerium koligu pealinna tagasi! Miks? Üheski Tallinnas resideerivas ministeeriumis pole viimase 10 aasta vältel nii palju rumalusi välja mõeldud, kui Haridus- ja Teadusministeeriumis, mis resideerib Tartus. Kas ei tule see sellest, et pealinnas torkab rumalus kiiremini silma?

Lõpetan

ettekande ühe Keskerakonnast väga kaugel seisva gümnaasiumidirektori sõnadega: „Milleks küll maailma üht paremini toimivat süsteemi nii kergekäheliselt muuta?“ Selle lause autor juhib pikki aastaid Saaremaa Ühisgümnaasiumi ja ütles seda umbes pool aastat tagasi Õpetajate Lehes.

TANDEM: Eesti hariduse devalveerumist püüavad koos õpetajatega takistada keskpoliitikud Mailis Reps ja Edgar Savisaar. Foto: Ivari Vee

poleks kuulnud tuntud käibelauset: ükskõik kelleks, ainult mitte õpetajaks! Kindlasti on erandeid. Aga Tõnis Lukasele ja Kalle Küttisele on juba enne mind korduvalt ja väga valjul häälel korratud: rahvuse haridust ei saa ega tohi ühelgi juhul üles ehitada erandite järgi. Siin foorumil kordan Tõnis Lukasele veel sõnu, mida ma ei saa ega tahagi endale omistada, sest seda on viimastel kuudel meie ministri-le korranud kümned mõtlevald õpetajad ja koolijuhid: Treffneri gümnaasiumi õnnestumine on erand; see kool on ühes eksemplaris ja paikneb paarikümne meetri kaugusel rahvusülikooli peahoonest.

Mõistke ometi,

et me ei tohi ühe erandi järgi kogu Eesti haridust ümber reformida. Lukasele ütlen: ole mees ja selgita mulle ja meile kõigile, mis sa sellest said, et ministeeriumi Tartusse üle viisid? Milline on kasutegur?

ümarlauad, mõttetalgud?

Laps ütles ausalt välja, mida tema terane kõrv ja silm olid kuulnud-näinud – seda, et õpetajaametit ei ole meil iseseisvuse taastamise algusest alates õiglaselt hinnatud ning et see hoiak pole tema elu jooksul põrmugi muutunud ega näita ka praegu muutmismärki. Eales pole käärid noorem-õpetajajakeskmise palga vahel olnud 3500 krooni! Ma ei süüdistatu ministrit, lihtsalt konstateerin fakti. See on nii.

Kuu aega tagasi

teatas Lukas maia näoga, et loobub põhikooli ja gümnaasiumi poolitamisest. Oli see nüüd Andres Kuuse juhitud „Foorumi“ saates läbipõrumise või presidendi juures vaibal käimise tagajärg? Või hoopis poliitiline trikk põhi-kooli- ja gümnaasiumiseaduse läbisurumiseks Riigikogus? Milleks kogu komejant selle seadusega? Uhkest seadusest

gümnaasiumi lahutamisele on loobutud või see alles algab? Me ju ei kuule muud kui: õpilasi pole, raha pole, seda, teist ja kolmandat pole. Ja äkki on raha küll Viljandi puhta gümnaasiumi ja Tartu kahe gümnaasiumi jaoks!? Kuhu tuleb järgmine viie-kuue paralleelklassiga „riiklik“ mammutgümnaasium? Pärnusse, Haapsallu, Rakverre? Kas olete mõelnud, kui igav on anda minu põhiainet, ajalugu, näiteks viiele X klassile??? Aga puhtas gümnaasiumis saan ma ju koormuse täis, kui annan tunde Lukase-Küttise kombinatkoolis X A-s, X B-s, X C-s, X D-s, X E-s ja X G-s?!

Keskerakond oli

algsest selliste mammutkoolide vastu. Pealegi pole Lukase-Küttise reformis midagi uut. See kõik toimus meil juba läinud sajandi 60–70ndatel aastatel. Ka valikained olid olemas: kes sai kalandustehnoloogid, kes meh-

Keskerakond lustib koos parteiteatriga

Nädalavahetusel Valgas Keskerakonna volikogus pidas erakonna esimees Edgar Savisaar päevapoliitilise ettekande, milles andis hinnangu ka teatri NO99 poliitilisele lavastusele „Ühtse Eesti“ suurokogust.

Savisaar sidus lavastuse „Ühtne Eesti“ aasta tagasi toimunud analoogilise aktsiooniga – üle-eestiliste mõttetalgutega.

„Selles on varsti möödunud aasta, mil 1. mail kukkusid suure kolinaga läbi „Meie Eesti“ nn mõttetalgud, millest loodeti algust uuele ja puhatale projektiparteile, kes oleks võinud teha ilma 2011. a. valimistel. Loodetud 100 000 osaleja asemel tuli kohale kümme korda vähem inimesi ning nendegi grupimõtlemise produktidest pole vaatamata valitsusmeedia pingutustele midagi meelde jäävat kuulda olnud. Nüüd minnakse teisele ringile lootuses, et ehk õnnestub sama ühiskonnasektorit poliitiliselt aktiveerida teatrikeeles rääkides. Kui ei saanud tõsiselt, püütakse naljaga.“

Pullipartei ja pullimees Tarand

„Pullipartei poliitiline potentsiaal on praeguses Eestis väga kõrge, mida näitas Indrek Tarandile eurovalimistel antud häälte hulk. Sest mida muud see Tarand siis poliitikas on kui lihtsalt üks pullimees.“

Savisaar avaldas oma ettekandes arvamust, et Keskerakonna poolt oli eelmisel aastal õige toetada Tarandit ja kindlustada sellega tema edu, sest „parem anda hääl pullimehele kui parempoolsetele“.

Savisaare hinnangul on praegusele parteiteatritele kõige lähemal 1992. aasta Riigikogu valimistel kaheksa kohta saanud Eesti Rojalistlik Partei.

„Ka kuningriiklaste poliitikatagemise meetod oli täpselt sama, mis teater NO99 trupilgi – vindi ülekeeramine,“ märkis ta.

Langi ja Meikari kõrvale ka keskerakondlased!

Keskerakonna esimees tuletas meelde, et Keskerakond sai kuningriiklastega päris hästi läbi ning mitu olulist rojalisti jõudis partei hajumisel ka Keskerakonda. „Seetõttu suhtun ma „Ühtse Eesti“ suurokogue mitte ainult heatahtliku muigega, vaid kutsun tublisid keskerakondlasi tõsimeeli sellest osa võtma. Miks peavad saalis istuma ainult Lang ja Meikar?“ küsis Savisaar. „Värske formaat aitab paljudel inimestel mõista parempoolse valitsuse totaalset poliitilist tupikut ning nende loosungite tühja kõma. Teater aitab inimestel aru saada, et pensioniiga, töökohtade loomine ning kodulaenu on tervele rahvale liiga tähtsad asjad, mille otsustamist ei saa jätta praeguse valitsuse kätte. Need on praeguse poliitika põhiküsimused, millega tuleb kaasa rääkida. Vaja on toetada igasugust algust, mis aitab Eesti ühiskonnas vähendada padu- parempoolse poliitika tulemusena laialt levinud heitumist.“

Keski esimees kutsus oma erakonna liikmeid üles tervitama NO99 teatri algatust ja minema kaasa selle poliitikatetri aktsiooniga. Keskerakonna pressiteest

Aasta parim massihüpnos – isamaalaste suurokogu teatris NO99

Möödunud kesknädalal avalikustas teater NO99 oma projekti „Erakonna Ühtne Eesti suurokogu“, mis leiab aset alles 7. mail Saku Suurhallis, aga on endast juba välja viinud tuntud poliitikuid, sh Rein Langi.

VIRGO KRUBE
MTÜ Eurosaadik

Reklaam kõlab: „Uus erakond on sündinud! See on kõige suurem, võimsam ja kõigi seniolnute parimaid jooni ühendav. See on erakond, kuhu kuuluvad kõik. Tule suurokoguele! Kaks aastat tagasi alustas Teater NO99 Eesti erakondliku maastiku kaardistamist ning lõpetab nüüd oma hiigelprojekti Saku Suurhallis 6500 inimese osalusel.“

Ilmselt ei ole tegemist vaid kunstilise ettevõtmisega trupilt, kes möödunud aasta märtsis tõi vaatajateni lavastuse „Kuidas seletada pilte surnud jänesele“, kui kultuuriministriks on Laine Jänes Reformierakonnast; ja eelmisel neljapäeval süüdistas Tiit Ojasoo, Ene-Liis Semperi suu läbi, TV3 saates „Värske Ekspress“ Reformierakonna justiitsministrit Rein Langi aktsioonitenduse provokatiivses lõpetamises.

Suurokogusid peab ainult IRL

Sõna suurokoguele leiame ainult ühe Riigikogus esindatud erakonna põhikirjast. Selleks on Isamaa ja Res Publica Liit ning põhikirja punkt 11.1 ütleb: „Suurokogu (mitte-tulundusühingute seaduse tähenduses üld- või volinike koosolek) on erakonna kõrgeim esinduskogu – erakonna liikmete üldkoosolek.“ Sotsiaaldemokraatliku Erakonna (põhikirja § 24), Eestimaa Roheliste (§ 13) ja Reformierakonna (p 20.1) kõrgeimaks juhtorganiks on üldkogu. Eesti Keskerakonna (p 7.1.1) ja Eestimaa Rahvaliidu (p. 33) kõrgeim organ on kongress. Sõna suurokoguele leiame veel ka parempoolsesse äärmusse kalduva Iseisvuspartei põhikirjast. Ojasoo ja Semperi lavastuse välireklaamides näeme vihjeid Keske- ja Reformierakonna, aga mitte IRL-i vastu. Näitlejatel on põsel sini-must-valge märk, loosungiks „Kes siis veel? Meie!“ (vihje Keski reklaamilausele) ja videoreklaamis küsitakse: „Mitme aastaga me pidime rikkaks saama?“ (vihje Reformi lubadusele) ja „Palju meile keskmist palka lubati?“ (taas vihje Keski lubadusele). Klipi lõpus aga tehakse järeldus: „Unustage tühjad lubadused, Eesti peab tööle hakkama. Vali Ühtne Eesti.“ IRL lubas mullu suvel luua 50 000 töökohta.

IRL-i kaubamärk „Eesti eest“

Internetis tutvustatakse lavastust „Erakonna Ühtne Eesti suurokogu“ aadressil www.eestiest.ee, mis on registreeritud 5. aprillil 2006, aga muudetud alles hiljuti – 18. märtsil 2010. See oli 6 päeva enne projekti üldsusele tutvustamist.

Sõnaline kaubamärk „EESTI EEST“ on registreeritud Patendiametis kaubamärgina erakonna Isamaaliit nimele 5. juulil 2007, aga taotlus esitati 1 päev enne domeeni registreerimist 4. aprillil 2006. Kaitstud tegevuste hulka kuuluvad: trükised, fotod, reklaam, ärijuhtimine, haridus, väljaõpe, meelelahutus, spordi- ja kultuurialane tegevus. Kui Isamaa ja Res Publica Liit oma kaubamärgi ärakasutamise peale ei protesti, tuleb neid pidada kaasosalisteks aasta suurimas massihüpnosis. 16. märtsi Postimees teatas juba, et „IRL ei välista vaidlusi loodava MTÜga Eesti Eest“. Selle MTÜ kaudu soovisid 1989. aastal NSV Liidu rahvasaadikute kongressi eestimeelsed saadikud asuda talletama meenutusi ning ajalooliselt olulisi sündmusi ja fakte.

Poliitilubaduste farsiks pöörast tasub karta Reformierakonnast, sest IRL on neist osavam varjatud kampaaniate algatamisel. Möödunud aastal toimunud „Minu Eesti“ mõttetalgud ju rahastati IRL-i ministri Kiisleri eelarvest ja kaubamärgi ning MTÜ olid endale registreerinud sama partei liikmed. Suurokoguele võib välja kasvada järjekordne projektipartei, nagu viimati Eestimaa Rohelised. Neil on vaja 1000 liiget (saalis istub 6500 piletistnut, hind 225 krooni tüki teeb kogutuluks 1,42 miljonit) ja olla erakonnana registreeritud hiljemalt 6. detsembril, kui president peab välja kuulutama tähtajalised Riigikogu valimised. Osaleda saavad vaid erakonnad, mis on presidendi otsuse kuupäevaks registreeritud. Muidugi võib püstitada ka teise hüpoteesi, et „Erakonna Ühtne Eesti suurokogu“ on mõeldud igasuguse uue poliitilise jõu tuleku naeruvääristamiseks. Sel juhul on 6. märtsil 2011 valida samade erakondade vahel, mis 2007. märtsis.

Visa Viljandi

Riigikogu Keskfraktsioon külastas 18. ja 19. märtsil Viljandimaad. Eesti on hoolimata oma väiksusest ääretult mitmekesine. Paljudest piirkondadest üks omanäolisemaid on aga kahtlemata Viljandimaa.

INDREK VEISERIK
Kesknädala reporter

Kevade- ja päikesepoolisel Viljandimaal külastasid riigikogulased erinevaid asutusi Abjas, Viljandis, Suure-Jaanis, Võhmas, Kõos ja Paistus. Siin kirjutaja jälgis visiiti Võhma linna ja Kõo valda.

Väärt välisinvestor

Võhmas, mis paikneb Viljandimaa põhjapiiril vastu Järva- maad, praktiliselt Eesti keskpunktis, pakkus meelde jäävat elamust külastus OÜ Eesti Valguse tootmiskäitise, mis alustas tööd 2000. aasta suvel. OÜ Eesti Valgus juhatuse liikme, šveitslase Peter Wüthrichi sõnul oli käsitsehtud küünalde tootmise alustamine Eestis esialgu kõike muud kui lihtne. Ladusalt eesti keelt kõneleva Wüthrichi sõnul ollakse nüüdseks edukad. Ligi 80% aroomiküünaldest eksporditakse Šveitsi, aga neid on võimalik osta ka Eesti kauplustes. Küünlavabriku toodang paistab silma mitmekesise värvisortimendiga. Mullu jõulukuul toimus Võhmas küünalavalguslaad, kus korraga pandi põlema 2500 küünalt. Miks otsustas Peter Wüthrich Eestisse jääda?

„Šveitsis elades reisisin palju välismaal. Alati tekkis mul pärast mõnda aega kodust eemal viibimist suur koduigatus, kuid Eestisse tulles ja siin elades seda tunnet ei tekkinud,“ ütles Wüthrich. Šveitslane meenutas, et lapseas oli tema toas üks Eesti lennuki pilt,

mistalle väga meeldis. „NSVLi ajal ma mõtlesin: Eesti oli riik kunagi, ja nüüd seda enam ei ole. Mis see küll tähendas? Eesti vajunuks põhja justkui Atlantis,“ meenutas ta tärnaganud huvi Eesti riigi saatuse vastu. „1980. aastatel hakkasin üha enam meediat kuulma Baltikumi puudutavaid uudiseid ja laulva revolutsiooni ajal elasin Eestile tugevalt kaasa,“ tuletas

Wüthrich (pildil) meelde. Tema šveitslasest abikaasa on tänaseks samuti kolunud Eestisse, olles tegev kohaliku elu kujundamisel.

Wüthrichi juttu kuulates jäin mõttesse: oleks maailmas vaid rohkem töökaid välismaa äri- mehi, kelle lapsepõlves miski seostuks Eestiga! Elu on tihti olemuselt subjektiivne ja isegi juhuslikud pisiseigad võivad kaudselt aidata tuua Eestisse väärt välisinvestoreid.

Keskerakond seisab pensioniea tõusu vastu
Kirivere põhikooli ja Võhma gümnaasiumi külastasid Kesk-

fraktsiooni liikmetest Helle Kalda, Enn Eesmaa, Rein Ratas ja Georg Pelisaar. Ratas tutvustas noortele keskkonna olulisust meie kõigi igapäevaelus. Tema sõnul ei ole elus ühtki valdkonda, mis kaudselt või otseselt ei mahuks keskkonna mõiste alla. Rahvaesindaja tutvustas õpilastele Riigikogu keskkonnakomisjoni tööd ja uusi Riigikogus vastu võetud keskkonnanõuandeid seadusi. „Eesmärgiks on puhtam vesi ja loodus,“ ütles Ratas. Ta rõhutas ühe olulisema ülesandena vajadust kaitsta Läänemeri reostuse eest. Ratas märkis lisaks, et paljud maailmas tänapäeval edukalt tegutsevatest suurtest ettevõtetest on rajatud just sügavate majanduskriiside ajal.

Võhma gümnaasiumi õpilastele esinenud Enn Eesmaa tutvustas riigikogulaste igapäevast tööd ja Eesti välispoliitilisi püüdlusi. Kuigi Eesti liitus Euroopa Liiduga juba 2004. aastal, on inimestele jäänud tihti segaseks, millistes valdkondades saab Eesti langetada iseseisvaid otsuseid ja millistes mitte. Eesmaa selgitas õpilastele, et haridus- ja maksupoliitikat saab Eesti tänapäeval iseseisvalt teostada.

Poliitikud külastasid Võhmas ka eakate päevakeskust. Seniorid arutasid riigikogulastega ravimite käibemaksu ja kavandatava pensioniea tõusu teemad. Georg Pelisaar rõhutas, et pensioniea tõstmise on väga tõsine teema ja seepärast tuleks riigis korraldada referendum. Ta avaldas kahetsust, et Eestis, erinevalt peaaegu kõigist teistest Euroopa riikidest, ei kehti astmeline tulumaks. „Eesti on muutunud rikkaste paradisiiks,“ tões Pelisaar.

Maainimese

Maailmakuulus maadleja ning tervislike ja karskete eluviiside eestvõitleja Georg Lurich sündis Väike-Maarjas. Arvestades seotust suurmehega, sobib see paik hästi rääkimaks maaelust, mis on läbi aegade toonud tööd ja leiba, tugevdanud tahtejõudu ja vaimu- erkust, andnud lapsepõlves energiat paljudele tublidele meestele ja naistele.

JAAN LUKAS
Kesk-Eesti ajakirjanik

Maaelu rammususe ja iluga on kaasnud oma valu, mis endast praegu eriti tunda annab. Maarahvale on aga kombeks mitte alla anda, vaid eestlaslikult jonnida, raskusi trotsida, lahendusi otsida. Kõike seda silmas pidades tulid inimesed küladest, alevikest ja linnadest Väike-Maarja rahvamajja Keskerakonna korral-

datud II maaelukonverentsile.

Robert Sinimägi: Ühiskond püsib maaelul

Umbes kolmveerand tundi enne konverentsi algust võis lisaks sündmuste korraldajatele märgata rahvamaja saalis elutarga olemisega habemikku. See oli sõjaväelase ja õpetaja ametit pidanud Robert Sinimägi.

„Üldiselt olen linnamees, kuid mu suvekodu asub Tartumaal Rõngu vallas, ja nii huvitab mind ka maaelu käekäik. Põllumajandus ja maaelu teravikuna ongi suuresti ühiskonna püsimise alus.“ Mitmed olustikupildid tänasest maaelust teevad aga meelega pahaseks. „Kui lahtiste silmadega ümberringi vaadata, tuleb põllumehel kaasa tunda. Sageli teeb maamees tööd,

ELUTARK HABEMIK:
Robert Sinimägi Tartumaalt.

mille kasutegur jääb paraku peaaegu nulliks. Üheks näiteks sellisest olukorrast on tuhanded põllule jäänud heinapallid,“ kirjeldas konverentsil osaleja külaelu nukramat poolt. Sinimägi oli ka üks konverentsil sõna võtnuist. Oma teravaid mõtteid ütles ta välja sedavõrd hoogsalt, et korraldajal Toomas Pauril tuli kellale näidates märku anda, et jutt ettenähtud ajaramidesse mahuks.

Kadri Mosin: Pered pingutavad talude päästmiseks
„Tartumaalt tuli konverentsile

Ima tervitas keskpoliitikuid

Abilinnapea Aare Järvik: Võhma inimesed hindavad stabiilsust

Kesknädalale andis Keskerakondlased viisi ajal lühiväljavõtteid Võhma abilinnapea AARE JÄRVIK. Endine Imavere valla 47-aastane abivallavanem on KE liige 1999. aastast.

Kuidas Võhmal praegu majanduslikult läheb? Kui valusalt on tunda andnud riigipoolsed otsused vähendada omavalitsuste tulu- baasi?

Elame ära, kuid siiski läbi raskuste, peost suhu. Tuleb olla optimistlik ja positiivne, lootes, et läheb paremaks, nii nagu Eesti põllumees kogu taasiseseisvuse aja on teinud. Riigivallitajate patuks pean seda, et otsuseid tehakse tihti kiirustades, spetsialiste kaas-

mata, jõupositsioonilt lähtuvalt. Muret tekitab, et inimesed on igasuguste reformide käigus segadusse viidud. Kohalikud elanikud vajavad eelkõige stabiilsust. Võhma inimesed on saanud niigi räsi- da aastaid tagasi, seoses liha- kombinaadi kahe järjestikuse pankrotiga. Samasugune tead- matus valitseb nüüdki.

Mis on praegu Võhma peamised probleemid, mis enim rõõmu pakkunud?

Võhma probleemid on samad, mis riigis laiemalt. Nendeks on tööpuudus ja negatiivne iive. Muret teeb Võhma gümnaasiumi õpilaste vähesus. Need probleemid puudutavad eelkõige Võhma piirkonna elanikke. Kohaliku tasandil puudutavaid otsuseid tuleb teha siiski pärast riigi otsuseid. Oleme suurt rõhku pannud Võhma infrastruktuuri parandamisele, et selle kaudu parandada elanike elukvaliteeti. Parendatud on joogivee kvaliteeti, valminud on ajakohane spordihoone ja spordiväljakud. Hetkel on käimas vee- ja kanalisatsioonitrasside rajamine linna põhjaossa, algamas on linna katlamaja rekonstrueerimine ja jäätmejaama ehitus. Sel aastal peaks gümnaasiumi staadion saama korda ja ka lasteaed uue mänguväljaku. Need on asjad, mis teevad rõõmu ning mida linnakodanikud näevad ja hindavad.

Me ei ole loobunud probleeme tekitanud laululava ehitamisest kesklinna. Loodan siiralt, et kauaoodatud projekt läheb käiku tuleval aastal ja sellega paraneb oluliselt ka suviste kultuuriürituste kvaliteet. Rõõmu teeb seegi, et Võhmas

tegutsevad ettevõtjad on linnaelul korraldamisel aktiivsed.

Milliseid huvitavaid kultuuri- või spordiüritusi Võhmas toimub?

Võhmat tunti kunagi lihakombinaadi kaudu. Täna on Võhmas aga kujunemas Eesti Valguse pealinn, sest sellenimeline osatühing pakub tööd 20 inimesele. See firma on kujundamas Võhma imago- d ka väljaspoole Eestit. Omapäraseim kultuuriüritus, mida Eesti Valgus korraldab koostöös Võhma kultuurikeskuse ja linnavalitsusega, on detsembris toimuv küünla- valguselaat ja mitmesugused küünlanäitused. Meie elanikele oodatuid üritusi on Võhma linna päevad ja Keskeesti laad, mis tänavu toimub 30. ja 31. juulil. Meie inimestel ei hakka igav, sest Võhmas pakutakse tegevust kõigile huvigruppidele imikutest eakateni. Seoses spordihoone avamisega on sporditegevus elavnenud. Koolivaheaegadel pakume siinseid rajatisi kasutada kõigile soovijatele, kel pole kusagil oma laagrit, seminaride või muude ürituste korraldamiseks. Sportimistingimused on meil väga head. Võhmas on tulemas hulk vabariiklikke võistlusi – näiteks 17. aprillil toimuvad gümnaasiumi spordi- hoones MSL Jõud noorte meistrivõistlused lauatennises.

Kas turistidele pakub sinne piirkond huvi?

Viimastel aastatel on turiste ja huvilisi Võhmasse toonud eelkõige atraktiivne küünla- vabrik. Koostöös selle pere- mehe Peter Wüthrichiga

KÜLAS VÕHMAS: Rein Ratas (ülemisel fotol) andis Võhma gümnaasistidele põhjaliku ülevaate Eesti ees seisvatest keskkonnanalastest väljakutsetest. Riigikogu keskeraktsiooni liikmed (vasakult) Rein Ratas, Georg Pelisaar, nõunik Kristjan Mark, Enn Eesmaa ja Helle Kalda tutvusid Võhmas asuva küünlavabriku tootmisvõimalustega.

Fotod: Indrek Veiserik

Keskerakondlased Viljandimaal

Abja-Pärsti

Ain Seppik, Inara Luigas, Toivo Tootsen

(Vastuvõtu ja korralduse eest kandis hoolt Peeter Rahnel)

Viljandi-Viiratsi

Jaak Aab, Kalev Kallo, Arvo Sarapuu, Valeri Korb

(Annika Parm, Karl Ömblus)

Suure-Jaani

Toomas Varek, Mailis Repts, Lauri Laasi, Tiit Kuusmik

(Priit Toobal)

Võhma-Kõo

Georg Pelisaar, Helle Kalda, Rein Ratas, Enn Eesmaa

(Aare Järvik)

Paistu

Aivar Riisalu, Kalle Laanet, Marika Tuus (Uno Vares)

oleme näidanud linnakülastajatele linna muid vaatamisväärsusi ja tutvustame linnaasutusi. Meil käib aktiivne turismialane koostöö Pilstvere koguduse ja Kõo vallaga.

oleme näidanud linnakülastajatele linna muid vaatamisväärsusi ja tutvustame linnaasutusi. Meil käib aktiivne turismialane koostöö Pilstvere koguduse ja Kõo vallaga.

Mida Keskerakond on siinkandis ära teinud?

Võhmat peetakse Keskerakonna kantsiks. Kogu taasiseseisvumise aja on Võhmas võimul olnud Keskerakond. Eelkõige on hea meel selle üle, et meil on Riigikogus oma mees Jaak Aab. Erinevatel aegadel on ta ikka püüdnud meid aidata. Kutsun kõiki Võhmasse, sest siin on, mida uudistada!

Kas Võhma elanikud on avatud loomuga?

Meie rahvas on alati valmis diskuteerima teemadel, mis puudutavad linna ja riigi arenguid. Sama avatud on kõik linnavalitsuse ametnikud, kes kindlasti on igal ajal nõus linna

d rääkisid oma elust Lurichi sünnikohas

MAARITSA MEMMED PÕLVAMAALT: Vanaemad rääkisid Väike-Maarjas, et laste pered ei saa ilma nende pensionita enam hakkama.

paarkümmend inimest, kelle hulgas ka elanikke mitmetest kaugematest küladest, näiteks Rõngu tagant Teedlast ja Peipsi-äärsest Mehikoormast. Kohale saabus mitu mittetulundusühingute esindajat, keda huvitavad nende ühenduste tegutsemis- ja arenemisvõi-

malused lähemas ja kaugemas tulevikus, "rääkis Keskerakonna Tartumaa piirkonna koordinaator Kadri Mosin.

Tema sõnul teevad mitmed maapered praegu tõsiseid pingutusi talude päästmiseks. „Tean tublit naist, kes kasvatab Rõngu kandis üksinda kolme

last ja harib 40-hektarist kartulipõldu. Konverentsile ei saanud ta kahjuks tulla, sest tarvis on kartulit müüa,“ ütles Mosin.

Vilhelmine Ladva: Pensionärid toetavad noori Põlvamaalt Maaritsast saabu-

nud memmel, kunagi karjalau- das töötanud Vilhelmine Lad- val palusin võrrelda erinevaid aegu meie maaelus.

„No, kuidas võtta... Kolhoosi- aeg oli ehk selles mõttes parem, et inimesed olid pidevalt töö ja rahaga kindlustatud. Siia konverentsile tulingi ennekõike selleks, et kuulda, kas noortel tekivad maal paremad võimalused töö leidmiseks. Ma ei pea õigeks, et pensionärid peaksid noorema põlvkonna inimesi rahaliselt toetama, nagu see tihti peale praegu on.“ Töökoha leidmist pidas enda jaoks kõige murelikumaks teemaks Vastse-Kuuste Lihatoõs- tuse sulgemise tõttu töötuks jäänud naine, kes oma nime enda teada jättis. „Olen käinud töötutele mõeldud kursustel ja jääsin rahule mitmesuguse tööga. Peasi, et ei peaks niisama kodus istuma,“ ütles ta.

Liisi Poom: Lastega pered lähevad linna

„Rahamured ja tööpuudus võivad ohustada ka maa-lasteaedu ja soodustada nende sulgemist, sest paljud pered kolivad linna

elama ja nii väheneb maal ka lasteaiaaegade arv,“ arutles Jõgeva lasteaia Karikakar õpetaja, linnavolikogu Keskeraktsiooni liige Liisi Poom.

Mure ettevõtluse käekäigu pärast tõi konverentsile ka Peipsi-äärsete kalurite esindajaid.

„Kütte- ja elektrihinna tõusu tõttu on firma majanduslik olukord üsnagi raske; samuti teeb muret ebaseaduslik kala- äri,“ lausus firma „Peipsi Grupp Holding“ raamatupida- daja, Mustvee linnavolikogu liige Tatjana Kudina.

Konverentsil sõna võtnud Peipsi Kalurite Ühingu juha- tuse esimees Priit Saksing vali- ti ka maarahvakongressi ette- valmistavas toimekonda.

Edgar Savisaar: Karu pole ma Hundisilmal näinud

Keskerakonna esimehelt ja Tallinna linna pealt Edgar Savisaarelt küsisin konve- rentsimel talvise elu-olu kohta Hundisilma talus. Täpsemalt uurisin: kas selles majapidamises loomi ka külas käib? Teleseriaalis „Pehmed ja karvased“ on ju näiteks Hunt

Hundisilma külastanud.

„Metssead käivad talu lähedal ja olen näinud hundijälgi, aga ka ilvesejälgi,“ ütles Savisaar. „Karu pole ma kohanud, küll aga nägi Toomas Varek karu sealkandis liikumas. Arvata- vasti pean talu lähedale mets- loomade söötiskoha tegema.“ Koduaia harimisega seotud plaanide kohta märkis Hundi- silma peremees, et arvatavasti tuleb kevadel taimi juurde osta. „Ennekõike tuleb vaadata, kuidas praegune taimestik täna- vuse lumerohke talve üle on elanud,“ rääkis taluperemees Savisaar.

Niisiis osales konverentsil mitme põlvkonna inimesi maaelu erinevatest tegevus- valdkondades, kel küllap ka mõneti erinevad huvid ja soovid. Seda seltskonda ühendab eesmärk mõelda ja tegutseda maaelu püsima- jäämise ja parandamise nimel. Võib loota, et tulevikus sirgub Väike-Maarjast ja teistestki Eestimaa paikadest uusi Lurichaid, sest enamik Eestile au ja kuulsust toonud mehi ja naisi on pärit maalt.

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5

www.kesknadal.ee

Poliitika käib kunstist üle

Georg Otsa unustamatute esinemiste miljonitesse ulatuvat kuulajaskonda kahjuks piiras laulja viljakal loomeperioodil poliitiline tõke, kuid tema kuulsus levis üle selle. Teise Eesti Vabariigi sünniga meie elanikkonna poliitilise meelsuse mitmekesisus avalikustus – mõnele poliitilisele voolule ja selle eestvedajatele muutus nõukogude aja tõepärane kujutamine antipaatlilikuks.

Viimased paarkümmend aastat Eesti riigiteleviisioon vaikus ainulaadsest lauljast, rahvalt kõrge tunnustuse pälvitud Georg Otsast. Poliitilise astmiku tippu jõudnud poliitik Mart Laar nimetas Georg Otsa kommunistide laulikuks ja pidas vajalikuks tema mahavaikimist. Äkkpöörde agatoomus siis, kui Rahvusringhääling ja paljud kultuuri-asutused alustasid Georg Otsa 90. sünniaastapäeva tähistamist tema loominguga esitamiseks. Riigikogu valimiste ni on jäänud vähem kui aasta.

Nõukogudeaegne muusika valimiste teenistusse?

Parempoolne võimuliit Toompeal on seni kasutanud kõikvõimalikke vahendeid, et näidata nõukogudeaegset Eesti kultuurielu negatiivsena, sel kombel desinformeerides pealekasvanud põlvkonda. Eelmise aasta lõpul Rahvusringhääling näitas dokumentaalsena reklaamitud filmi „Georg“.

Vastuseks minu märgukirjale kultuuriminister Laine Jänes teatas 18. mail (nr. 9/2073): film „Georg“ on toodetud koostöös Lege Artis Filmi, Allfilmi, CNF ja Matila Röhr Productionsiga. ERR ei ole valinud filmi stsenaariumi autorit, režissööri ega näitlejaid. ERR on filmi edastaja ringhäälingus. Seega ei olnud ERR-il mingit võimalust muuta või suunata filmi sisu. Eesti Vabariigis eraldavad filmitootmistootusi Eesti Filmi Sihtasutus ja Eesti Kultuurkapital. Toetuse eraldamise otsuseid teevad sõltumatud eksperdid vastavalt filmitootja poolt esitatud taotlusele. Kultuuriministeerium ei sekku ekspertide sisulisse töösse ega pea vajalikuks ning võimalikuks mõjutada filmide sisu. Selline

riigipoolne sekkumine oleks käsitletav arvamusevabaduse ja eneseteostusõiguse rikku misena; niisugune tegevus poleks kohane demokraatlikule riigikorrale. Seega ei pea Kultuuriministeerium vajalikuks suunata või mõjutada mängufilmi „Georg“ levitamist Eestis ja välisriikides.

Maksumaksja maksab kõik kinni

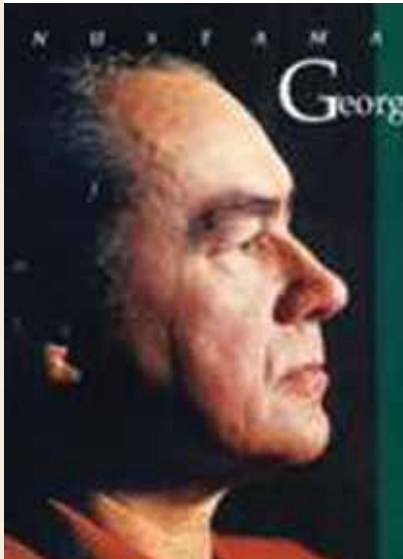
Ministri kirjast selgub, et filmi „Georg“ tootmiseks kasutati maksumaksja raha. Filmi edastamine televisioonis käis samuti maksumaksja raha eest. Siit järeldus: riiklike organisatsioonide raha avaldab filmile poliitilist toetust. Filmi peategelane ei esita kõnes, laulus ega lavalises liikumises Georg Otsa, vaid endale sobivat kriminalisti-politseiurijat. Filmi

nimetatakse dokumentaalseks, aga peaosalise esinemisvõimekus jätab filmivaatajale, kes pole Otsa esinemist näinud-kuulnud, mulje, et kuulsus ja ülistatud laulja polegi võimekas kui tänapäeva algtaasel esineja. Tiptasemel kunstimeistri asendamine algtaasel lauljaga on laulukuulsuse ja tema austajate lubamatu alandamine. Kuulsus kunstimeistri kujutamine filmis jätab Georg Otsa esinemisi näinud inimesele võõrastava mulje kõigis episoodides.

Asta Otsa osatähta esineb filmis akoholijooobes, pika pitsiga suitsu pahmiva bordellitüdrukuna. Kas tegijail polnud häbi labastada Estonia teatri baleriini inimväärikust?

Filmis pole pisimatki episoodi, mis vastaks määratlusele „dokumentaalne“; kui vast ainult punaarmedelased Tallinna tänavatel. Filmitegijad seadsid eesmärgiks vältida laulukuulsuse loominguga tõepäraselt kajastamist, alavääristada Georg Otsa ja tema lähedasi. Et mitte esitada kaasaegsele vaatajaskonnale tipp-tasemel kultuuriloomingut nõukogude ajast. Georg Otsa alavääristamine filmis „Georg“ solvab tema loominguga austajaid.

Albert Teppand, pensionär Pärnu-Jaagupist,

KESKNÄDAL kättesaadavaks!

Milles on asi, et Kesknädalat saab vaid tellida? Kas see on mingis mõttes illegaalne üllitis, et seda ei saa suvalisest ajalehete müügikohast osta? Pidin ära sõitma enne Kesknädala kodus kättesaamist ja, teadmata tegelikku olukorda, tahtsin lehe bussijaama kioski kaasa osta, aga minult küsiti lausa imestusega: „Mis ajaleht see on?“ Kordasin ostusoovi Tartu bussijaama kioski ja mulle vastati: „Kes see sellist lehte ka loeb?!“ Olgu nüüd Tartuga nagu on, aga Tallinnas peaks Kesknädal ometi kättesaadav olema.

Linnavõim peaks ikkagi niipalju suutma ning võimalused ja vahendid leidma, et ka see ajaleht oleks tahtjatele kättesaadav. Kui teda pole, kui ei teata lehest niipaljukestki, et seda tahta lugeda, jääbki Kesknädal mingiks poolpõrandaluseks siseringi-häälekandjaks, mida on kerge ignoreerida. Oleks Kesknädala levik ja kättesaadavus avalikes kohtades tagatud, teataks ka seda lehte tahta, nõuda ja lugeda. Lõppude lõpuks on Kesknädalas avaldatav ikka midagi muud kui kiidulaul praegusele

olukorrale. Selle lehe üheks tähtsamaks teguriks on ajaloofaktide ja sündmuste nägemine ka teise nurga alt, kui valitsejatele mugav. Ega's teised ajalehed pea alati midagi olematut kokku valetama – aitab sellestki, kui teatud asju ei avaldata.

Väga tähtis on ka arvamuste äratrükimine, mitte ainult levitamine veebis. Pole ju tuhandetel mingit netiväljundit, pole arvutitki (raali). Elul on ju vaesem külg ka, selle protsent isegi üsna suur.

Väino Ubina Tallinnast

Kas Ligi on siis mingi minister?

Rahandusminister Jürgen Ligi

Hiljuti andnud see mees kõigile head nõu: tulevat õigel ajal ära surra, siis olevat kõik korras. Pole enam riigikassal liigseid kulutusi elatusrahadega, ei ribeleks igal sammul jalus üleliigsed, ja üleüldse oleks õhk puhtam ja ka oma muidukargajatele jääks rohkem raha jagada. Muidu mine jälle Maailmapangalt laenama, et ministriurimide ja ametite asjapulkade koletut armaadat toita!

Jah, aga kui inimene ikkagi ei sure ära sel õigel ajal? Mõni ehk tahakski, aga – no näe, surm ei tule, ei võta kaasa... Mida siis see tarkpea Ligi soovitas? Huvitav, kas ta oma emale ja vanemale on ka midagi niisugust juba soovitanud? Kui ei, siis millise tundega loevad need oma poja sellist avaldust ajalehes? Kas nad nii teda õpetasid? Või on neile tagatud muust ühiskonnast väljaspool asuv staatus? Nii et, äkki see libaminister vastaks: kas järgmine samm on sundsurm? Et kelle eluratas ise ei taha seisma jääda ja kes haiglakoikule satub, see oma süsti saab, ja asi ants?

Kas ikka üks minister võib endale lubada sellist juttu? Ja siis veel tahta, et teda ministrikohal edasi istuda lastaks? Kas kõik need praegused ministrid vääriksid oma ametit? Jürgen Ligist vastutustundetumaid ja ülbemaid tegelasi on ju seal tsunftis veelgi.

Ruta Ratas, Ida-Virumaa

Tahaks teada: kas ei või jaa?

Kui praegust keelelist nonsenssi ära ei klaarita, juhtub kunagi midagi hirmsat: keegi puuakse üles armuandmise asemel või veel hullem – vajutatakse tuumasõja-nupule katastroofi vältimise asemel. Olen probleemi püüdnud tõstatada. Kirjas Sirbile tõin rea markantseid näiteid kaksipidimõistetavuste kohta, kuid seda ei avaldatud. Üks kurioosum oli alles hiljuti, 13. märtsi Postimehes. Saatsin lehele arvamuse selle kohta, kuidas minu meelest oleks pidanud, aga leht jätkab vanas vaimus, lausa juhtkirjas.

Jutt on Mart Kadastiku Päeva kommist pealkirjaga „Nui neljaks“ 20. märtsi lehes. See algab nii: „Allikakaitse ei seo üksnes ajakirjanikke.“ Edasilugemisel selgub, et sellega tahetakse ütelda: allikakaitse seob mitte üksnes ajakirjanikke. Aga kui ta vastupidist tahtnuks öelda? Et ei seo praktiliselt kedagi. Tulnuks ju kasutada täpselt samu sõnu, kui praegu lehes. Miks ei võinud selgelt, üheselt mõistetavalt kirjutada, et „allikakaitse seob mitte üksnes ajakirjanikke“?

Kas vitsahirmu toetamine?

13. märtsi Postimehe Arteri 10. lk artikli „Käed eemale lastest, või muidu...!“ avaloik ütleb: „Need vanemad, kes usuvad vitsa või rihma võlujõusse, ei riku edaspidi mitte ainult enda, vaid ka oma laste elu.“

Kui ei riku, siis on ju korras! Küllap nad ikka rikuivad sedaviisi neid elusid. Kuna vits on artikli autori arvates nii ohutu või isegi kasulik, eks siis ravime urvaplaastriga edasi, nagu põlvest põlve on ravitud, ja pole meil teiega häda midagi.

Raimo Männis, kirjanik, Laagri, Harjumaa

Tarmo Mänd tegi halba paljudele

Endisest rahvaliitlastest ja praegusest reformarist riigikoguliige Tarmo Mänd on solliidse ordenikogu omanik.

Teadupärast on ta neid saanud ka välisriikidest. Ilmselgelt oli tal mingeid teeneid välispoliitikas, kuigi üldsusele on see asjaolu märkamatuks jäänud. Kuid märgati, et Kaitseministeeriumi kantsleri ametit pidades ostis Mänd hulgi Eesti kaitsevõimele saapaid, mis jalad veriseks hõõrusid. Eesti kaitsevõime suutlikkuse selline halvamine on kahtlemata kellegi arvates tänuväärne tegu ja küll siis ka sobival ajal orden tuleb. Kuid kas Arnold Rüütli oli ikka põhjust Männile kõrgeid riiklike tunnustusi kaela riputada? 2001. a. korraldas Mänd enda arvates Rahvaliidu lääneregiooni juhina aktiivselt Arnold Rüütli presidendiks valimise kampaaniat. Võit tuli tänu Rüütli isiklikule aktiivsele tegevusele – ta kohtus valijatega üle Eesti, olles ise Volkswagen Passati roolis. Arnold Rüütli populaarsus võrreldes teiste kandidaatidega tõu-

sis kiiresti. Kuid Mänd oskas asjaolusid enda kasuks pöörata ja hiljem kanda osa valimisedust enda arvele, muutes Rüütli enda tänuvõlglasteks.

Kuid Rüütli presidendiks saamisest oli kahtlemata oluline osa Edgar Savisaare juhitud Keskerakonnal, kelle valijamehed nende kandidaadi Peeter Kreitzbergi eelvoorus allajäämise tõttu kokkuleppe kohaselt hääletasid enamuses Rüütli poolt. Selle asjaolu tähtsust on Mänd püüdnud unustada ja vähendada. Näiteks serveeriti Rüütli muu hulgas, et ta sai presidendiks tänu Isamaaliidu häälele. Sellist juttu võiks ju teha mõnes naljasaates. Isamaaliidu toetust ilmestas kõige paremini Mart Laari käitumine valimistulemuste selgumisel.

Kuid keskerakondlaste eiramine on oma vilja kandnud ja on ilmselt nüüd Rahvaliidu toetuse vähenemise ja erakonna languse üks põhjusi.

(25.12.2001 Hiiu Leht: „President Rüütli kõrval kahtlase täheleannuga mees“ või www.saarlane.ee)

Nagu selgus 2002. a., polnud enamik president Rüütli meeskonnast Männile meelepärane. Õigusnõunikuks sai Triinu Vernik, kellega provotseeriti tüli. Mänd septses Vernikut kompromiteeriva artikli, misjärel vallandati naine kompensatsiooni maksmata. Välisnõunikuks sai Angela Saks-Tammekand, kelle kohta oli kuulda/lugeda tõsisest etteheiteid Vabariigi Presidendi kantslele välissuhete alasele tööle ja vajakajäämist suhtlemiskultuuris Välisministeeriumiga.

Männile ebasümpaatne Jüri Kann võeti siiski pärast mõningast viivitust teadusnõunikuks. Dr. Kann oli küll ametis, kuid reeglina välditi tema kui teadlase kaasamist presidendivisiitidele, vaatamata sellele, et külastati ka teadusasutusi. Männi poolt kiidetud Eero Raun tegi Rüütli mainele vaid kahju. Pinnuks silmas oli Männil ka Jüri Kaljuvee, kelle sisenõunikuna töölevõtmise takistamiseks organiseeris Mänd anonüümkirjakesi ja ajaleheartikli Kaljuveele kuulunud Standardi

aktiatselt tulumaksu maksmata jätmise teemal.

Väidetavasti kuulati presidendikantslele mõningate ametnike kõnesid pealt Männi kabineti tagakambris. Mänd vallandas korduvalt sekretäre, kes istusid tema eesttoas selleks ettenähtud kohal ja võisid olla informeeritud külalitest ja kõnedest. Mänd oli juba 1992. a. heades suhetes Lennart Meriga, Isamaaliidu poolt esitatud presidendikandidaadiga. Millegipärast Mänd ei osanud Mere heast stiilist lugu pidada ja võttis tööle pooliku haridusega ja kogemusteta noormehe, nagu protokollitsemel Andrei Birov, andetud kirjutajad Eero Raun ja Jüri Soone. Miks just nemad? Neid inimesi sai manipuleerida. Neil tegelastel polnud asjad korras nii protokoll- kui ka teabetalituse osas.

Rahvaliidu esimehe Villu Reiljani poolt tööle sokutatud Männi esmane ülesanne pidi olema presidendikantslele majandusliku tegevuse korrashoidmine. Selle asemel tahtis Mänd olla keegi teine, poliitikumoodi tege-

lane, kes tingimata peab osalema kõigil presidendikohutemistel ja riigivisiitidel, tõenäoliselt eesmärgiga kuulud kellelegi edastada. Ta ei unustanud ka riigivisiitide eel endale ordeneid tellida, mis oli mõneti veider, kuid diplomaatias siiski rakendatav. On aeg küsida, kelle huvides Tarmo Mänd tegutses? Kas eksisteeris mingi huvigrupp Vabariigi Presidendi rolli nõrgendamiseks?

Võrreldes Lennart Mere loidusega Arnold Rüütli väga aktiivne tegevus nii kodu- kui ka välismaal ei leidnud Eesti presisid väärikat kajastamist, tõenäoliselt tänu Männi erilisele usinusele. Kui mingit Rüütli osavõtul toimunud üritust Eesti Televisioonis haruharva näidati, siis kramplikult püüti vältida presidendit sattumist ekraanile. Presidendi autoriteedi eest hea seismine oleks pidanud kuuluma ka Männi töövaldkonda. Mida tegi Mänd presidendit ümber kootud infosulu lõhkumiseks aastail 2003–2006? Pigem oli ta üks selle tekitajatest. Mänd ei kaitsenud ei presi-

denti ega tema perekonda ka Res Publica organiseeritud nn lossiskandaali puhul.

Sama kahtlane oli tema tegevus (tegevusetus) koos Villu Reiljaniga korraldatud 2006. a. presidendikampaania ajal. Nii teatas Mänd presidendikantslele töötajatele veel valimiseelsel päeval, et Rüütli edu Ilvese ees on suur, kuid ... elame-näeme. Ja meie nägime!

Tarmo Mänd sai Riigikogusse jalgrattasõitjale Erika Salumäele altkäemaksu lubamise eest, Kes selle arve tegelikult tasus, pole täpselt teada.

Riigikogus on ilmnunud Tarmo Männi kirk hävitada teiste poliitikute tööd. Tema viimane käik, s.t ülejooksmine Reformierakonda näitab tema tõelist kameeleonipäet. Naeruväärne on nüüd Männi jutt tema äkki tärnaganud parempoolsusest.

Ajakirjanduse ülesanne peaks olema tekitada võimalikult palju ebamugavusi sellistele reeturitele.

M. T. (kirjutatu autor on toimetusel teada)

Algus lk. 1

Kes võidab kriisi ja kes võidab kriisist?

Ainuke väljapääs, kuidas säilitada tarbimist senisel tasemel, oleks USA dollari kursi langetamine. Kui sisetarbimine ei kasva, suudavad korporatsioonid teenida vaid välisturgudel, milleks nõrka dollarit ongi vaja. Samas tähendab stabiilselt raha juurdetrükkimise läbi nõrgenev dollar, mida keegi välispartneritest enam „osta“ ei soovi, ka inflatsiooni kasvu.

USA põhiline probleem seisneb selles, et kui nende valuuta ka edaspidi nõrgenema hakkab, tähendab see nõudluse aeglast, kuid kindlat liikumist itta. Ehk – siis võtaks Hiina ilma suuremate pingutusteta üle USA senise positsiooni. See tooks aga kaasa tõsiasja, et ameeriklased peavad hakkama töötama mitte vähem kui hiinlased. Mis omakorda tähendab ameeriklastele elulaadi krahhi ja seni ülejäänud maailma poolt kinni makstud Ameerika unistuse totaalset hävingut. See oleks USA domineerimise lõpp, ning üldse nende Ühendriikide lõpp, mida senini tundnud oleme. Mis siiski hakkab USA-ga toimuma? Siin võiks esile tõsta terve rea stsenaariume, millest reaalsemail prooviksingi peatuda.

Suur väljamüük – parim võimalik moodus
See tähendab, sõna otseses mõttes, suurt USA korporatiivse vara müüki, mis mõnes mõttes meenutaks postsovetlikes riikides toimunud erastamist, mida peaksid saatma mitmed valulikud reformid.

Globaalsel kapitalil on kindlasti huvi Ameerika Ühendriikide aktive vastu, sest paljude puhul on tegu potentsiaalselt elujõuliste äridega, kuid mis kahjuks hetkel sõltuvad värskest kapitali juurdevoolust, mida ilma radikaalsete reformideta ei juhtu. Kogu maailma jaoks oleks niisugune lahendus parim, sest kogu USA finantssüsteemi süstitud dollareid hulk rakendus riigis ega destabiliseeriks teisi valuutasid. Kuidas ameeriklaste eneseuhkus selle üle elab, on muidugi raske ennustada, kuid arvata võib, et hästi ta sellele ei reageeri.

Pidu katku ajal – karm reaalsus

See variant kujutab endast raha ohjeldamatut juurdetrükkimist ja laenamist. Hetkel tundub, et USA on valinud just nimelt selle stsenaariumi. Kui areng jätkub samas vaimus, ootab USA-dees hüperinflatsioon. Rahamassi suurendamisel kaob küll defitsiit, kuid tagasi tulevad kõik kriisi põhjustanud negatiivsed ilmingud; ühtlasi kaasneb sellega ka naftahinna tõus, mille tingib ennekõike suur dollari-mass. See omakorda tingiks teiste rahvuslike valuutade tegevnenemise USD suhtes. Ilmselt tooks see kaasa olukorra, kus stabiilselt dollarist tegelikult huvitatud riigid ei soovi enam dollareid enda käes hoida, vaid hakkavad neid

PIDULIK SÖÖMAAEG: Ameerika president Barack Obama on tulnud Hiinasse, kus teda kostitab Hiina Kommunistliku Partei peasekretär ja samal ajal riigi president Hu Jintao. Otsustades Obama maia näoilme järgi on ta tulnud Ameerikale järjekordset (finants)abi saama.

müüma. Naftahinna tõus ei mõjutaks väga negatiivselt Hiinat, kes on leidnud sõe ja nafta kasutamise hea tasakaalu, ning mõjuks äärmiselt positiivselt Venemaale, kuid annaks hävitava löögi juba toibuma hakkavale Euroopa Liidule.

Diktatuur kui üks alternatiive

Kriisi ja terrorismiga võitlemise eesmärgil võib olla mõeldav ka diktatuuri kehtestamine. *Patriot Act*, sõjakohutute seadus ja veel terve rida õigusakte on tegelikult selle teinud palju lihtsamaks, kui võis olla näiteks veel viis aastat tagasi. Bushi teine administratsioon on teinud palju ameeriklaste vabaduste piiramiseks. USA enda analüütikute meelest kahtlustatakse president Obamat just selle kursi jätkamise katsetes.

Maailmasõda

See on maailma ja ka USA enda jaoks üsna halb variant. Kuid kindlasti annaks see võimaluse inflatsioon sõjas „ära põletada“, ning USD jääks veel mõneks ajaks tugevaks ja stabiilseks valuutaks. Ilmselt plaanisid sellist lahendust USA vabariiklaste neokonservatiivsed jõud. Meenutame Bushi võimuloleku ajal kõlanud agressiivset retoorikat, Iraagi ründamist ja juba teostuma hakkavaid plaane Iraani tungimiseks. Demokraatide võit valimistel õnneks muutis ülemaailmse sõjalise konfliktide puhkemise tõenäosuse palju väiksemaks. Ehkki lahendusena on see endiselt aktuaalne.

Hiina on sunnitud kasutama jõulisi meetodeid

Kui heidame pilgu ajalukku,

siis näeme, et kõik suured impeeriumid on alustanud tootjate ja eksportijatena.

Suurbritannia kasutas mõni sajand tagasi tööstusrevolutsiooni eeliseid selleks, et muutada tõeliselt tugevaks suurriigiks. Ka Meiji revolutsioon („valgustatud rahu“; Mutsuhito valitsemisajal 1867–1912 – *Toim.*) Jaapanis järgis sama skeemi ning muutis feodaalse riigi vähem kui saja aastaga üheks arenenumaks tööstusgigandiks. Isegi USA tõusmine maailma tippegijate hulka sai alguse Teise maailmasõja päevil, kui sõjast puutumata Ameerika Ühendriigid panid aluse oma õitsengule, kaubeldes kõigi sõjas osalenud pooltega, ehkki viimast fakti ilmselgetel põhjustel ei kiputa eriti üles tunnustama. Mina isiklikult ei suuda tõsiselt võtta USA ja Venemaa majandusteoreetikute poolt armastatud fantaasiad postindustrialiseeritud maajanduse kohta. Minu meelest täidavad sellised teooriad rohkem propagandafunktsioone nende riikide puhul, mis antud juhul kas ei suuda enam konkurentsivõimeliselt eksportida või pole seda kunagi õieti suutnudki. Postindustrialne maajandus on minu arvates pigem olukord, kus seebimullina paisutatud finantssektor elab kuni kokkuvarisemiseni eksportija kogutu arvel.

Eriti omapärane väljund oli sellel haiglasel teoorial Eesti Vabariigis, kus ütitati teha nii, nagu suured ees, kuid tagajärg on võib-olla veel nukram kui suurriikides. Eesti puhul on isegi raske leida sellele nimele peale preindustrialiseeritud matkimisteooria, kuna meil ei ole tugineda õieti millegi tootmisele, kui jätta välja arengumaale omane tooraine (metsa) eksport. Siinkohal saabki vaid ajada näpu püsti ja väita midagi

stiilis: Lätil läheb veel halvemini! Samas proovida lõdvestuda ja sellest kuidagi rõõmu tunda.

Postindustrialiseeritud arengu suhtes on samal seisukohal ka Hiina juhtkond, kes on raske aja puhul rakendanud abipakette tootjatele. 586 miljardit USD – see on tegelikult majanduse elushoidmiseks päris kena summa. Kindlasti mängib siin oma osa fakt, et raha eraldavad riiklikud pangad, mida otseselt kontrollib valitsus. Kindlasti on see niisuguses situatsioonis palju efektiivsem kui nn vaba turu nähtamatu käe poolt teostatud. Hiina kasvudünaamika on globaalse languse taustal lausa fenomenaalne. Hiina SKP kasv 2009. aastal eelnenud aastaga võrreldes 10,7 protsenti. Ühtlasi õnnestus Hiinal kasvutada oma kullatagavara 23,3 protsendi võrra – selle väärtus moodustab nüüd 2,399 triljonit USD. Eks siin ilmneb muidugi ka Hiina soov vabaneda oma reservide seotusest USA dollariga.

Hiina positsioonid aina tugevnevad

Hiina Rahvavabariik on üsna huvitavas seisus. Paljuski on tema olukord tunduvalt parem kui USA-l. Teisest küljest on temalgi tõsiseid probleeme ja mõnes mõttes seisab ta hetkel suurte muutuste ees. Tegelikult on Hiina juba praegu võimeline soovi korral dollari positsioone õõnestama ja USA-s hüperinflatsiooni esile kutsuma. Hiina on USA suurim kreditor (Hiina on paigutanud USA võlakirjadesse üle 800 miljardi dollari) ja Hiina iga teadaandmine oma plaanidest kutsub maailma finantsringkondades esile peaaegu et hüsteeria. Selge on see, et Hiina pole sellel olukorraga rahul. Praegu on ikkagi Hiina see, kes hoiab

USA dollarit elujõulisena. Hiina on lihtsalt sunnitud seda tegema, sest dollari kokkuvarisemine kutsuks esile ka rahvusvahelise kaubanduse tõsise kokkukui-vamise, millest Hiina pole huvitatud. Samas ei soovi Hiina ka sellise situatsiooniga leppida ning otsib tõsiselt võimalusi oma reserve diversifitseerida ja dollari sõltuvusest pääseda. Nii näiteks allkirjastatakse lähiajal Hiina ja Brasiilia lepe, mille kohaselt nendevahelises kaubanduses kasutatakse rahvuslikke valuutasid. Samal teemal peetakse läbirääkimisi Argentiina, Indoneesia, Lõuna-Korea, Malaisia ja Valgevenega.

Hiina korporatsioonid on viimasel ajal kokku ostnud hulgaliselt maavarade kaevandamisega seotud ettevõtteid üle kogu maailma ning sõlminud palju toormetarnimislepinguid. Ainuüksi Venemaa *Rosneft* ja *Transneft* on saanud laenu summas 25 miljardit USA dollarit. Tagatiseks garanteeriti 20 aastat naftatarneid (300 miljonit tonni).

Samasuguseid lepinguid on sõlmitud ka partneritega Brasiilias, kes iga päev peavad Hiinale tarnima kuni 160 tuhat barrelit toornaftat. Erinevaid tarnelepinguid on sõlmitud veel Kasahstani, Ekuadori ja Venetsueelaga, kogusummas 50 miljardit USA dollarit.

Ühtlasi on Hiina investeerinud ka Iraani (Lõuna-Parsi maardla) ja Türkmenistani (Lõuna-Iolotani maardla) maavarade ammutamiseks. Samuti tasub ära märkida, et eelmisel aastal ostis Hiina äriühing *Sinopec* Šveitsi naftakompanii *Addax Petroleum* ning Yanzhou *Coal of China* omakorda omandas Austraalia söekompanii *Felix Resources*. Peale selle vajab mainimist Hiina suurimate naftakompaniide CNPC ja CNOOC poolt ostetud Argentiina

naftakompanii YPF omandamine eelmisel aastal.

Tahes-tahtmata tekitab küsimus: milleks Hiinale selline ostupaanika? Kindlasti oleks üheks vastuseks energeetilise sõltumatus, kuid kas ainult?

Jüaan pürgib ülemaailmseks reservvaluutaks

Kindlasti on üks põhjus Hiina soov lahti saada nii suurest kogusest USA dollaritest kui vähegi võimalik. Teine põhjus oleks ikkagi sellesama jüaani muutmine rahvusvaheliseks reservvaluutaks. Selleks on aga Hiinal vaja kaht asja. Esiteks, nende valuuta peab olema likviidne (seni on see USD-ga seotud ja tugevasti alla hinnatud). Teiseks, vajalik on ka jüaanides nomineeritud võlakirjadega kaupleva börsi olemasolu.

Hiinal oleks seega kasulik käivitada oma isiklik kauba- ja toormebörs. Seal kasutataval Hiina jüaanil on kõik šansid muutuda rahvusvaheliseks reservvaluutaks. Kui Hiina otsustaks selle protsessi kiirendamiseks USA dollari lihtsalt põhja lasta, kaotaks ta kindlasti oma dollarites nomineeritud reservid, mida on ligikaudu 2,1 triljonit dollarit. Kuid samas oleks tal ka palju võita.

Kõigepealt muidugi emitendi võim (erinevatel andmetel toob dollari emiteerimine USA-le aastast tulu 500 miljardi dollari ulatuses). Peale selle annaks nimetatud muutus Hiinale kontrolli hinnakujunduse üle, mis võimaldaks tal kontrollida toormehindu. Tootvale riigile on see aga eluliselt tähtis.

Siiani on Hiina juhtkonna poliitika olnud hoida jüaanikurs madal. Igal eksportival riigil on kasulik toota odava valuutaga territooriumil ja eksportida oma toodangut kallil valuutaga piirkonda. Kuid viimatiste arengute valguses hakkab olukord muutuma. Sellele vihjasid mitmed Hiina keskpanga kõrged ametnikud eelmise aasta novembris.

Lõppkokkuvõttes: praeguse raske majandusolukorra lahendus sõltub ennekõike kahe suurriigi sammudest. Kõik on kinni selle taga, kas Ameerika Ühendriigid leiavad mõistust ja jõudu oma probleemidega hakkama saada (mis on senist arengut arvestades vähetõenäoline) ja kas Hiina on valmis jõuliselt asuma võitlusse vakantseks jääma kippuva superriiigi tiitli pärast (mida ta ilmselt on lihtsalt sunnitud tegema). Jälgides neid kaht, saab kindlalt öelda, millal kriis on lõppenud. Ülejäänud mängus osalejad ei otsusta siinkohal kahjuks midagi. Venemaa ja Euroopa Liit saavad küll jõudumööda leevendada tagajärgi, kuid pole võimelised võitlema probleemi põhjustega. Kui tugevad mängijad on ükskord lahenduse leidnud, saab ka Eesti lootada, et siin midagi paremuse poole muutub.

PRIIT KARUMAA

22:45 Põrgulikud pruudid 3
23:35 Reporter
0:25 Meedium*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

TEISIPÄEV 06.04

5:55 Uudised vene keeles
6:25 Victoria*, 107/171
armastatud.
7:10 Tee õnnele*, 210
7:55 Saint Tropez*, 461/464
8:55 Oprah*
9:50 Top Shop
10:05 Victoria, 108/171
10:50 Kodusaade*
11:30 Ameerika supermodell 8*
12:25 Naistevahetus
13:20 Top Shop
13:35 Mängufilm Vaataja silmades*

15:20 Tee õnnele, 211
16:10 Saint Tropez, 462/464.
17:10 McLeodi tütre
18:00 Meedium
18:50 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 8
20:10 Oprah
21:00 Alasti kaunitar
21:55 90210
22:45 Pushing Daisies
23:35 Reporter
0:25 Meedium*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

KOLMAPÄEV 07.04

5:55 Uudised vene keeles
6:25 Victoria*, 108/171.
7:10 Tee õnnele*, 211
7:55 Saint Tropez*, 462/464.
8:55 Oprah*
9:50 Top Shop
10:05 Victoria, 109/171
10:50 Hooaeg*
11:30 Ameerika supermodell 8*
12:25 Selgeltnägijate tuleproov*
13:15 Top Shop
13:30 Da Vinci juurdus*
14:25 Naiste salajased elud*
15:20 Tee õnnele, 212
16:10 Saint Tropez, 463/464
17:10 McLeodi tütre
18:00 Meedium
18:50 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 8
20:10 Oprah
21:00 Superlapsehoidja.
21:55 Meie salajane elu
22:45 Kuulsuste ekstreemsused
23:35 Reporter
0:25 Meedium*
1:10 Night Chat
5:00 After Chat

NELJAPÄEV 08.04

5:55 Uudised vene keeles
6:25 Victoria*, 109/171
7:10 Tee õnnele*, 212.
7:55 Saint Tropez*, 463/464
8:55 Oprah*
9:50 Top Shop
10:05 Victoria, 110/171
10:55 Nigella ampsud*
11:30 Ameerika supermodell 8*
12:25 Põrgulikud pruudid 3*
13:20 Top Shop
13:35 Abracadabra
14:25 Alasti kaunitar* J
15:20 Tee õnnele, 213
16:10 Saint Tropez, 464/464
17:10 McLeodi tütre
18:00 Meedium
18:50 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 8
20:10 Oprah
21:00 Mängufilm Kihlus ja eelarvamus
23:00 Hollywoodi elud
23:30 Reporter
0:20 Meedium*
1:05 Night Chat
5:00 After Chat

REEDE 09.04

5:55 Uudised vene keeles
6:25 Victoria*, 110/171
7:10 Tee õnnele*, 213
7:55 Saint Tropez*, 464/464
8:55 Oprah*
9:50 Top Shop
10:05 Victoria, 111/171
10:55 Ostuhetk
11:25 Ameerika supermodell 8*
12:20 Meie salajane elu*
13:15 Top Shop
13:30 Kuulsuste ekstreemsused*
14:25 Superlapsehoidja*
15:20 Tee õnnele, 214
16:10 Inga Lindström - Tuul skäärde kohal
17:10 McLeodi tütre
18:00 Meedium
18:50 Üks teist
19:20 Ameerika supermodell 9
20:10 Oprah
21:00 Mängufilm Häälled
22:35 Seksi õppetunnid
23:30 Reporter
0:20 Meedium*
1:00 Night Chat

5:00 After Chat

LAUPÄEV 10.04

7:10 Uudised vene keeles
7:40 Top Shop
7:55 Mängufilm Vaataja silmades*
9:45 Tantsi, kui oskad! 3
10:30 Top Shop
10:45 Põrgulikud pruudid 3*
11:35 Mängufilm Isale kääki keeramas
13:30 Mängufilm Häälled*
15:05 Da Vinci juurdus*
16:00 90210*
16:50 Meie salajane elu*
17:45 Superlapsehoidja*
18:35 Alasti kaunitar*
19:30 Ellujääja
20:05 Inga Lindström - Suvi Norrsundas
21:40 Selgeltnägijate tuleproov
22:40 Seksi õppetunnid*
23:30 Naiste salajased elud*
0:20 Hollywoodi elud*
0:45 Reporter+
1:15 Night Chat
5:00 After Chat

PÜHAPÄEV 11.04

7:15 Uudised vene keeles
7:45 Top Shop
8:00 Inga Lindström - Suvi Norrsundas*
9:40 Tantsi, kui oskad! 3
10:30 Top Shop
10:45 Kodusaade
11:30 Nigella ampsud
12:05 Kokasaade - Lusikas
12:50 Hooaeg
13:35 Oprah*
17:40 Kuulsuste ekstreemsused
18:30 Naiste salajased elud*
19:20 Selgeltnägijate tuleproov*
20:15 Tähed muusikas
21:05 Mängufilm Paigalseis
22:40 Mängufilm Sa kuulud mulle
0:10 Alasti kaunitar*
1:00 Reporter+
1:25 Night Chat
5:00 After Chat

3 TV 3**ESMASPÄEV 05.04**

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsna kalle
Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Zorro: mõök ja roos
11.45 Top Shop
12.10 Laulud tähtedega*
14.05 H2O - Merineitsid:
Topeltmure
14.35 A-Rühm: Räägi kuulidega
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kõige naljakamad koduvideod
20.35 Raport
21.05 C.S.I. Miami
22.00 SUUR FILM: Mängufilm X-Mehed: Viimane vastuhakk
00.05 C.S.I. New York
01.05 Miami Vice
02.00 NYPD Blue
02.45 Telejazz Live
04.50 Kõige naljakamad koduvideod*
05.20 Raport*
05.45 TV3 uudised

TEISIPÄEV 06.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsna kalle
Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 C.S.I. Miami
13.10 Suhkruhertsogid
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna

20.00 Kaua võib
20.30 Dr House
21.30 Mängufilm Välismaalane
23.25 C.S.I. New York
00.25 Pögenemine
01.20 NYPD Blue
02.10 Kaua võib*
02.40 Saatejuht Ain Allas
04.55 Telejazz Live
05.20 Stop!
05.20 Kaua võib*
05.45 TV3 uudised

KOLMAPÄEV 07.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsna kalle
Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Dr House
13.10 Täitsa tavaline mees
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Unistuste printsess
21.00 Elu veinimõisas
22.00 Top Gear
23.05 Kõik mängus!
00.05 Kondid
01.00 Shark
01.50 Mis toimub?*02.20 Kuni surm meid lahutab
02.45 Telejazz Live
04.50 Top Gear*
05.45 TV3 uudised

NELJAPÄEV 08.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsna kalle
Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Unistuste printsess*
13.10 Võta või jäta*
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Stiilipäevik: Appi tõttab
Zanja Fokin
20.30 Grey anatoomia
21.30 Kätemaksukontor
22.30 Värske Ekspress
23.30 Päästjad
00.30 Vastasseis: Piir
01.20 Hopkins
02.05 Värske Ekspress*
02.55 Telejazz Live
04.55 Stiilipäevik: Appi tõttab
Zanja Fokin*
05.20 Naistemaailm*
05.45 TV3 uudised

REEDE 09.04

06.15 Multifilm Titaanide klass
06.40 Multifilm Minu sõbrad
Tigger ja Puhh
07.05 Multifilm Käsna kalle
Kantpüks
07.30 Multifilm Avatar
07.55 Igavene homme*
08.55 Kirgedes torm*
09.55 Vaprad ja ilusad*
10.20 Kodu keset linna*
10.50 Miami Vice
11.45 Top Shop
12.10 Värske Ekspress
Saatejuht Mihkel Raud
13.10 Kätemaksukontor
14.05 H2O - Merineitsid
14.35 A-Rühm
15.30 Kodu keset linna
16.30 Igavene homme
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgedes torm
18.55 TV3 uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Vanad ja kobedad
20.35 Võta või jäta
21.35 NCIS: Kriminallistid
22.35 Mängufilm Euroretk
00.25 Mängufilm Oomen
02.30 Mängufilm Impeerium
04.10 Võta või jäta*
05.10 TV3 uudised

LAUPÄEV 10.04

05.40 Kirgedes torm
07.20 Multifilm Teismelised
ninja kilpkonnad

07.45 Multifilm Phineas ja
Ferb
08.10 Multifilm Eriagent Oso
08.35 Multifilm Roosa
panter
09.00 Multifilm Mehed
mustas
09.30 Imelaps Malcolm:
Edasi-tagasi
10.00 Head isu
10.30 Stiilipäevik: Appi
tõttab Zanja Fokin*
11.00 Nurgakivi
11.40 Naistemaailm
12.10 Grey anatoomia
13.10 Kätemaksukontor
14.10 Mängufilm Väikesed
imed
16.05 Mängufilm Robert F.
Kennedy
18.00 Homsed uudised
18.55 TV3 uudised
19.30 Vilde tee
20.30 Mängufilm Issi
lasteaed
22.25 Mängufilm Laenatud
kingadega
00.55 Mängufilm 11.14 -
saatuslikud minutid
02.25 Mängufilm Ainus
ellujääja 2/2
03.50 Mängufilm
Ohumärgid
05.10 TV3 uudised

PÜHAPÄEV 11.04

05.40 Kirgedes torm
07.20 Multifilm Teismelised
ninja kilpkonnad
07.45 Multifilm
Rentslisõdalased
08.10 Multifilm Eriagent Oso
08.35 Multifilm Roosa panter
Lõbus multikas roosa
pantri seiklustest.
09.00 Multifilm Mehed mustas
09.30 Imelaps Malcolm
09.30 Mängufilm
Platsikuningas:
neljajalgne pesapallur
Vilde tee*
11.45 Kõige naljakamad
koduvideod*
12.45 Stop!
13.15 Saatejuht Allan Muuk
13.45 Mängufilm Teekond
kosmosesse
15.45 Mängufilm Kes oskab,
see teeb
17.55 Unistuste printsess*
18.55 TV3 uudised
19.30 Laulud tähtedega
21.10 Laulud tähtedega:
Hääletus
21.30 Mängufilm Rahvuslik
julgeolek
23.15 Mängufilm Jesse Stone:
Külm kui kivi
01.00 NCIS: Kriminallistid
Stop!*01.55 Telejazz Live
02.25 Telejazz Live
04.35 NCIS: Kriminallistid:
Tappa Ari (1)*
05.20 Nurgakivi
05.45 TV3 uudised

TV 14**ESMASPÄEV 05.04**

00:00 Info TV
18:25 Läbi Sibeliuse maa
tähtede poole. Tartu
Fortum
19:00 Ajakirjanike kongres-
sil. 18.märts 2010.
20:00 EMT Estoloppet
20:15 Pealinnapilt
20:45 Riigikogu istung
05:04 arupärimistele
vastamine
00:00 Info TV

TEISIPÄEV 06.04

00:00 Info TV
18:30 Pealinnapilt*
19:00 Eesti Firmaspordi
talimängud 2010
19:35 Eesti mehe tervis.
20:40 EMT Estoloppet 2010
21:00 Esinevad
maailmameistrid
standardtantsudes.
Justiitsminister Rein
Lang, meediaomanik
Hans H. Luiik, jurist
Carri Ginter ja EAL Ž
esimees Peeter Ernits
arutavad nn allikakaitse
eelnõud SE 656.
22:30 Pealinnapilt*
23:00 Info TV

KOLMAPÄEV 07.04

00:00 Info TV
18:25 Tallinna Horse Show
19:50 Olümpiaharidusnädal

Soome koolides
20:05 Kooliolümpiamängud
Eesti koolides
20:20 Lõunalaius
20:55 Neljas
Omaavalitsusfoorum -
Haridusreform. Edgar Savisaare,
Mailis Repsi, Katrin Saksa jt.
Esinemised
23:00 Info TV

NELJAPÄEV 08.04

00:00 Info TV
18:25 Eesti Firmaspordi Ž
talimängud 2010
18:55 Pealinnapilt*
19:25 Eesti Poks 100
20:00 Justiitsminister Rein
Lang, meediaomanik
Hans H. Luiik, jurist
Carri Ginter ja EAL
esimees Peeter Ernits
arutavad nn allikakaitse
eelnõud SE 656.
21:05 Eesti 2010
Meistrivõistlused 10
22:00 Mehe tervis.
23:05 Info TV

REEDE 09.04

00:00 Info TV
18:30 Valgusetoojad
19:45 Eestlased Kremliis.
20:50 Neljas

Omaavalitsusfoorum
Info TV

LAUPÄEV 10.04

00:00 Info TV
16:55 Eesti MV jalgpallis
Justiitsminister Rein Lang,
meediaomanik Hans H.
Luiik, jurist Carri Ginter ja
EAL esimees Peeter Ernits
arutavad nn allikakaitse eel-
nõud SE 656.
20:00 Kunstimaailma aarded
20:30 Eesti 2010 Meistrivõistlused
standardtantsudes.
21:20 "Eesti Miss Modell & Eesti
Miss Bikini"
22:10 Eesti Poks 100
22:45 EMT Estoloppet 2010
23:05 Info TV

PÜHAPÄEV 11.04

00:00 Info TV
15:45 Riigikogu istung 05.04
18:45 EMT Estoloppet 2010
19:05 Ajakirjanike kongressil.
18.märts 2010.
20:10 "Eesti Miss Modell & Eesti
Miss Bikini" eelvoor "MISS
SEDUCTION"
21:00 Eesti MV jalgpallis VII voor:
JK Tulevik - JK Tammeka*
23:00 Info TV

Oigu kuhi kuld või mägijõbedat, kui tervist ei ole, siis ei massa kõik midagi
(Eesti vanadina, reumaselti moto!)
Meis kõigis on peidus oma arst, aidakem teda tema töös
/ Vana Kreeka arsti Hippokratesi õpetus, diabeetikute seltsi moto!

Järva Reumaselti Järva Diabeetikute Selts

Paide Kultuurikeskuse väikeses saalis (Pärnu 18, Paide) 15.aprillil 2010. a kell 15.00 - 18.00

TERVISEPÄEV

Majandussurutis hävitab tervist - mida teha kodaniku, mida kogukonna seisukohast. Sotsiaalne vastutus.
ANU KASMEEL, RAHVUSVAHELISE TERVISEDENDUSE ASSOTSIATSIOONI JUHATUSE LIIGE, EESTI ESITERVISEDENDAJA

Kuidas toime tulla enamlevinud liigshaiguse - artroosiga.
OIVI AAKRE, IDA-TALLINNA KESKHAIGLA REUMATOLOOG

Praktiline ja tõhus kodune eneseabi.
KATTI KÕRVE, IDA-TALLINNA KESKHAIGLA VANEMREUMAÕDE

OÜ Jalaeexpert toodete tutvustus.
SIRJE SAAREMAA

Osavõtutasu 25,-
Soovitatav on etteregistreerimine tel. 5557 6915 (Eevi Sikstus)

Tervisepäeva toetavad:

Eakate nädalaleht

Videvik

Sobilik jõulu- või näarikink isale-emale ja äiale-ämmale!

Tellimishind
6 kuud – 228 kr
11 kuud – 418 kr
(juulis ei ilmu)

Tellimusi vormistavad
Kirilind (tel 640 8597) ja kõik postkontorid.
Interneti kaudu
www.kirilind.ee, www.post.ee

Telekava ilmub 1. juulini 2010

